

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Център за оценка на риска

по хранителната верига

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТЪРА ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА КЪМ МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ЗА 2024 г.

гр. София

февруари, 2025 г.

□ Amber

□ Green

☒ White

1618, гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 136; тел. +359 2 427 30 56

<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

Дейността на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) е регламентирана в Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига¹. Със Закона за ЦОРХВ, Центърът е обособен като юридическо лице на бюджетна издръжка – второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на земеделието и храните, със седалище в гр. София.

Със създаването на Центъра за оценка на риска по хранителната верига е постигната независимост, прозрачност и безпристрастност при изготвяне на научно обоснована оценка на риска по хранителната верига и самостоятелност спрямо националния компетентен орган, отговорен за управлението на рисковете по хранителната верига. Това разграничение на функциите и отговорностите е в съответствие с *Регламент (ЕО) № 178/2002² на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните*. Независимостта и прозрачността при изготвянето на научни оценки на риска са доразвити с влизането в сила на *Регламент (ЕС) 2019/1381³ по отношение на прозрачността*, процедурата за оценка на риска, по-специално в контекста на разрешителните процедури, които обхващат хранителната верига.

Центърът за оценка на риска по хранителната верига е компетентен орган по смисъла на чл. 22, параграф 7 от *Регламент (ЕО) № 178/2002*.

Основната цел на Центъра е да извършва независима научна оценка в областите здравеопазване на животните и растенията и безопасност на храните чрез пряко възлагане от Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ), Министерство на земеделието и храните (МЗХ), Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), Министерство на здравеопазването (МЗ) или други държавни органи, физически и юридически лица за изготвянето на научна оценка на риска чрез независим, прозрачен и безпристрастен анализ на научната информация по проблеми, които пряко или косвено засягат здравето на животните и растенията, растителните продукти, растителния и животински репродуктивен материал и безопасността на храните и фуражите по цялата хранителна верига.

Съгласно Закона за ЦОРХВ, Центърът е компетентният орган в България по смисъла на чл. 36 от *Регламент (ЕО) № 178/2002*, като част от мрежа от организации, работещи в области от компетентността на ЕОБХ и по чл. 75 на *Регламент (ЕО) № 1107/2009⁴* относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и по процедурите по одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти.

¹ Закон за Центъра за оценка на риска по хранителната верига, Обн., ДВ, бр. 44 от 10.06.2016 г., посл. изм. бр. 23 от 19.03.2024 г

² Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните, ОВ L 31, 1.2.2002г., стр. 1—24

³ Регламент (ЕС) 2019/1381 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно прозрачността и устойчивостта на оценката на ЕС на риска в хранителната верига и за изменение на регламенти (ЕО) № 178/2002, (ЕО) № 1829/2003, (ЕО) № 1831/2003, (ЕО) № 2065/2003, (ЕО) № 1935/2004, (ЕО) № 1331/2008, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) 2015/2283 и Директива 2001/18/ЕО, ОJ L 231, 6.9.2019, р. 1–28

⁴ Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕО и 91/414/ЕО на Съвета, ОJ L 309, 24.11.2009, р. 1–50

Центърът работи по модел на ЕОБХ⁵, като обхваща всички негови области на компетентност: здравеопазване и репродукция на животните и хуманно отношение към тях; биологични опасности; здраве на растенията; продукти за растителна защита и техните остатъци; генно модифицирани организми; химични замърсители; материали, предназначени за контакт с храни; ензими; добавки в храните и хранителни добавки; фуражни добавки; диетични храни, хранене, алергени и храни със здравни претенции.

Експерти от ЦОРХВ са представители в научни мрежи към ЕОБХ: здраве на растенията, мониторинг на пестицидни остатъци, здравеопазване и хуманно отношение към животните, зоонози, химични замърсители, материали в контакт с храни, нововъзникващи рискове, оценка на риска от ГМО, нанотехнологии и мрежа по комуникации.

Директорът на ЦОРХВ е представител за България в Управителния съвет на ЕОБХ. В рамките на ЦОРХВ са ситуирани представителят в Консултативния съвет на ЕОБХ и контактната точка на ЕОБХ за България - Български контактен център на ЕОБХ.

През 2024 г. представители на ЦОРХВ са участвали в 3 заседания на Управителния съвет на ЕОБХ, 4 заседания на Консултативния съвет на ЕОБХ, 3 годишни срещи на Контактните точки на ЕОБХ, както и в заседания на научните мрежи на ЕОБХ, описани конкретно по-долу в настоящия отчет.

Българският контактен център на ЕОБХ е свързващо звено между ЕОБХ и националните органи по безопасност на храните, научноизследователските институти и всички останали заинтересовани страни и осъществява комуникация на риска, както на национално така и на международно ниво.

Общата численост на ЦОРХВ е 54 щатни бройки. Към 31.12.2024 г., кадровият потенциал на Центъра за оценка на риска по хранителната верига включва 42 служители по основна щатна численост, от които двама доценти и 7 експерта с образователната и научна степен – доктор. Експертите в ЦОРХВ са с образование в областта на ветеринарна медицина, агрономически науки, химия, биология, зоотехника, микробиология, екология, ентомология, финанси и юридически науки, връзки с обществеността и социология, публична администрация.

През 2024 г. са напуснали шест (6) служители, новоназначени са осем (8), придобили право на пенсия – един (1) служител.

Актуална организационна структура на ЦОРХВ е публикувана на следния линк:
<https://corhv.government.bg/%D0%A1%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-c-14>.

Структурата на ЦОРХВ включва 4 дирекции, както следва:

- Финансово административна, правно обслужване и човешки ресурси (ФАПОЧР);
- Оценка на риска по хранителната верига (ОРХВ);
- Комуникация на риска, обучение и контактен център (КРОКЦ);
- Продукти за растителна защита, активни вещества, антидоти и синергисти (ПРЗАВАС).

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/bg>

ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ЗАЛЕГНАЛИ В ДЕЙНОСТТА НА ЦОРХВ

I. ИЗГОТВЯНЕ НА НАУЧНИ СТАНОВИЩА И ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

Дирекция ОРХВ изпълнява основната си оперативна цел – изготвяне на научни становища с оценка на риска, свързани с хранителната верига с цел мониторинг и характеризиране на съществуващи и зараждащи се рискове, които имат пряко или косвено въздействие върху безопасността на храните и фуражите, здравето на хората, растенията и животните (заразни болести, биологични и химически замърсители, антимикробна резистентност и ГМО) и предоставя своевременна и обективна информация на обществеността и заинтересованите страни по въпроси, свързани с безопасността на хранителната верига.

През 2024 г. експертите, работещи в дирекцията са разработили общо:

- 47 бр. научни становища – по искане на БАБХ, МЗХ и частни компании;
- 97 бр. научни информации;
- 5 бр. научни анализи и обзори;
- 9 бр. научни анализи на данни от системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF);
- 4 бр. оценка на риска (оценка на риска за българското население от хранителната експозиция на метилживак; оценка на експозицията на добавки в храни на населението в България, анализ и изготвяне на препоръки за видовете добавки, които следва да бъдат включени в мониторинговата програма на БАБХ; оценки на риска от разпространение на инфекциозната анемия по конете в Р. България през 2024 г. и бърза оценка на риска от разпространение на Африканска чума по свинете в България за първото полугодие на 2024 г.);
- 1 бр. годишен доклад на ЕОБХ относно надзора на Инфлуенца А при домашни и диви птици в държавите-членки на Европейския съюз през 2022 г.;
- 1 бр. инструкция за взимане на проби за Високопатогенна инфлуенца по птиците от диви птици и бозайници.
- 1 бр. Епидемиологичен анализ на Инфлуенца А по птиците за периода декември 2023г. – март 2024 г.
- 1 бр. Доклад и анализ на зоонозите и зоонозните причинители в България и ЕС през 2022 г.

Отдел „Здраве и репродукция на животните“ (ЗРЖ)

Отдел ЗРЖ при ЦОРХВ изготвя оценки на риска от навлизане и разпространение на територията на Р. България на особено опасни заболявания по животните, изготвя научни становища с оценка на риска по необходимостта от спирането или продължаването на ваксинационни кампании по животните, научни обзори и информации по актуални въпроси в сферата, като исканията за изготвяне на становищата може да се подават както от държавните институции, така и от частни институции и граждани.

За периода 01.01.2024 – 31.12.2024 г. са разработени общо:

- 22 бр. научни становища;
- 34 бр. научни информации;
- 2 бр. научени анализи и обзори;
- 2 бр. оценки на риска от разпространение на инфекциозната анемия по конете в Р. България през 2024 г. и бърза оценка на риска от разпространение на Африканска чума по свинете в България за първото полугодие на 2024 г.;
- 1 бр. годишен доклад на ЕОБХ относно надзора на Инфлуенца А при домашни и диви птици в държавите-членки на Европейския съюз през 2022 г.;
- 1 бр. инструкция за взимане на проби за Високопатогенна инфлуенца по птиците от диви птици и бозайници.
- 1 бр. Епидемиологичен анализ на Инфлуенца А по птиците за периода декември 2023г. – март 2024 г.
- 1 бр. Доклад и анализ на зоонозите и зоонозните причинители в България и ЕС през 2022 г.

1. Направление „Здравеопазване на животните“

Изготвени становища – 15 бр.:

Във връзка със заложените дейности от Плана за контрол и предотвратяване на разпространението на заболяването Африканска чума по свинете (АЧС) в България с особено внимание се проследява развитието на епизоотичната обстановка в света и в България, която през първата половина на 2024 г. е спокойна на територията на България, но се разпространява, особено сред популациите на дивите свине в Европа; В процес на изготвяне е становище за Африканска чума по свинете в България, Европа и света – актуализиране на оценката на риска.

ЦОРХВ участва в изготвянето и утвърждаването на План за контрол и предотвратяване на разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България за периода 2024 – 2026 г.

Актуализирана е информацията към ЕОБХ за Vectornet относно дейности по наблюдение, извършени за наличието/отсъствието на *Ornithodoros spp.*, и всеки друг потенциален вектор, свързан с епидемиологията на АЧС – изпратени са писма до отговорните институции за предоставяне на данни за територията на България – НДНИВМИ, НЦЗПБ, БАН – *очакват се отговори*;

На сайта и фейсбук страницата на ЦОРХВ са публикувани преведени презентации и със субтитри на български език видеа от „19-ти Симпозиум „Превантивна ветеринарна медицина в един променящ се свят: утопия или реалност? (Preventive veterinary medicine in a changing world: utopia or reality?) с оглед разпространение на информацията за най-скорошното развитие при разработката на ваксини за АЧС и НРАИ в полза на колегите от БАБХ и всички заинтересовани.

С особено внимание се проследява и развитието на епизоотичната обстановка в света по отношение на високо патогенната Инфлуенца А по птиците (НРАИ), която за поредна година се разпространява в България, което води до големи загуби за птицевъдната индустрия.

Основен акцент през първото полугодие беше работата на работната група (по Заповед № РД09-1163/13.11.2023 г. на министъра на земеделието и храните) за анализ на

необходимостта от разработване на Стратегия за ваксинация срещу Високопатогенната инфлуенца по птиците в България. Бяха проведени няколко заседания, като във връзка с това ЦОРХВ изготви:

- Становище относно оценка на риска на птицевъдни обекти с положителни резултати за антитела по отношение разпространението на Инфлуенца А по птиците;
- Становище относно оценка на риска за идентифициране на зони с висок риск и уязвими популации в сектора на птиците в България по отношение на Високопатогенната Инфлуенца А по птиците;
- Дванадесет броя становища за оценка на риска при повторно населване в птицевъден обект след огнище на НРАИ в с. Главиница, обл. Пазарджик; с. Мало Конаре, обл. Пазарджик; гр. Брезово, обл. Пловдив – 2 бр.; с. Криво поле, обл. Хасково; с. Цаланица, обл. Пловдив; с. Дрангово, обл. Пловдив; с. Доситево, обл. Хасково; с. Момино село, обл. Пловдив; гр. Асеновград, м. „Чалтика“, общ. Асеновград, обл. Пловдив; с. Константиново, област Хасково; местност „Идимирлийска кория“, гр. Хасково, област Хасково; с. Стряма, общ. Раковски, обл. Пловдив.
- Изготвено е мотивирано становище за изграждане на вирусологична изследователска лаборатория на територията на катедра „Ветеринарна микробиология, инфекциозни и паразитни болести“ към Тракийски университет.

ЦОРХВ участва в **седем епизоотични проучвания** след огнища на Високопатогенна Инфлуенца А по птиците в градовете Хасково, Пловдив и Пазарджик. ЦОРХВ участва и в откриваща и закриваща среща на одит на ЕК в България по мерките за овладяване на огнищата от НРАИ – 8,9,10.10. и 18.10.2024 г.

Други проблеми в здравеопазването на животните – 8 бр.:

- Оценка на риска от разпространение на инфекциозната анемия по конете в Р. България през 2024 г.;
- Научно становище: Разпространение на Ку-треска в България и оценка на риска за здравето на животните и общественото здраве през 2023 г. (на български език);
- Три броя становища по Международен инструмент на СЗО за превенция, готовност и реакция на пандемии на 27.03., на 24.04. и на 21.05.2024 г. по искане на МЗХ:
 - след резултатите от проведеното Девето заседание на Междуправителствения орган за преговори (18-28 март 2024 г.) и предстоящи развития на преговорния процес до 77-та сесия на Световната здравна асамблея (27 май-1 юни 2024 г.);
 - позиция относно правно основание по Конституцията на СЗО и обмен на мнения на държавите-членки на ЕС;
 - по повод Грама с № 53-1-181/29.02.2024 г. – правно основание по Конституцията на СЗО за сключване на пандемичното споразумение и Грама с № 53-1-198/06.03.2024 г. – обмен на мнения на държавите-членки на ЕС на експертно ниво и на ниво посланици на ДЧ на ЕС при ООН-Женева с Роланд Дрийс, Холандия, съпредседател на МОП - по искане на МЗХ.
- Междинна бърза оценка на риска от разпространение на Африканска чума по свинете в България за първото полугодие на 2024 г.;

- Научен обзор с оценка на риска от разпространение на Епизотична хеморагична болест в България;
- Становище: Анализ на риска при масово струпване на хора и автомобили при забавен пътничкопоток от пренасяне на болестите в Република България

Изготвени научни информации за електронната и фейсбук страница на ЦОРХВ – 8 бр.:

- Пет епидемиологични анализа на Инфлуенца А по птиците за периода юли – септември 2023 г.; септември - декември 2023 г.; декември 2023 г. – март 2024 г.; март – юни 2024 г.; юни – септември 2024 г.
- Инструкция за взимане на проби за Високопатогенна инфлуенца по птиците от диви птици и бозайници;
- Годишен доклад относно надзора на Инфлуенца А при домашни и диви птици в държавите-членки на Европейския съюз през 2022 г.;
- Научна информация относно разпространението на вируса на Денга (костна треска)
- Епидемична обстановка относно заболяването Чума по дребни преживни животни, Peste des petits ruminants (PPR);
- Епидемична обстановка относно заболяването Заразен Нодуларен Дерматит, Lumpy Skin Disease (LSD);
- Оцеляване на вируса на АЧС във фуражи, постелки и механични вектори и тяхната потенциална роля в предаването на вируса;
- Разпространение на Азиатският тигров комар *Aedes albopictus* и ролята му в разпространението му на векторно предавани вирусни заболявания.

2. Направление Хуманно отношение към животните

Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) проведе Анкетно проучване „Изследване на нагласите на фермерите (птицевъди, свиневъди, говедовъди и зайцевъди) в България относно последиците от премахване на клетките в животновъдството“ и направи Анализ на данните от проучването. Анкетното проучване е в изпълнение на задълженията на ЦОРХВ съгласно чл. 15, ал. 2 и 7 от Устройствения правилник на ЦОРХВ – да прави проучване за отношението на заинтересованите страни към рисковите фактори, след съобщаване за рискове, свързани с хранителната верига и да идентифицира нагласите при възприемането на рискове.

Проучването е с цел да се види как българските фермери оценяват въздействието на забраната за клетки върху българското животновъдство и би бил изключително полезен в процеса на преговори по новото законодателство на ЕС, като ще даде яснота и възможност България да постави своите обосновани изисквания и да защити икономическите си интереси.

Изготвени становища – 2 бр.:

- Оценка на целесъобразността от създаването на Национална здравноосигурителна каса с предмет на дейност - осъществяване на здравно осигуряване на селскостопанските животни срещу заразни болести;
- Становище относно въвеждане на забрана за продажба на домашни любимци (кучета, котки и фретки) в зоомагазини.

Изготвени научни информации за електронната и фейсбук страницата на ЦОРХВ – 14 бр.:

- Биотехнологията като задънен тунел: Онтологична и етична катастрофа във „века на биотехнологиите“;
- Становище на СОРА и COGECA – Оценка на въздействието от постепенното премахване на клетките в секторите на свинете и кокошките носачки в ЕС;
- Становище на СОРА и COGECA и други земеделски сдружения – оценка на ЕС на стратегията „От фермата до вилницата“ за отражение върху селското стопанство;
- Анализ на икономическото въздействие на законодателната забрана за използване на клетки за кокошки в Чешката република 14.02.2020 (25.07.2024);
- Благосъстояние на котки и кучета, свързано с отглеждането и здравето им в обекти за развъждане, с цел търговия;
- Европейската комисия определи нов референтен център на Европейския съюз за хуманно отношение към водни животни;
- Благосъстояние на свинете във фермата – необходимост от допълнителни корекции;
- Оценка на увреждането на оперението и измършавяването при кокошки носачки в кланицата;
- Въздействие върху благосъстоянието на птиците на използваните в ЕС методи за депопулация, при констатиране на Инфлуенца А по птиците;
- Публикувани са преведени Ръководства за овладяване на популацията на безстопанствените животни и приюти:
 - Ръководство за хуманно управление на популация от кучета на Международната коалиция за управление на проблеми, свързани с животните-компаньони (ICAM);
 - Изследване на популации от бездомни кучета: методически указания на Световно общество за защита на животните (WSPA);
 - Методи за маркиране на кучета и котки на Световно общество за защита на животните (WSPA);
 - Насоки за създаване и управление на приют за животни на кралското дружество на Великобритания за защита на животните от жестокост (RSPCA);
- Оценка на използването на пяна с висока степен на разширение като нов метод за зашеметяване и умъртвяване на прасета и домашни птици;
- Обзор – Алтернативни методи за лечение на животните (годишна задача);
- Актуализиране на списъка с видовете диви птици за пасивен надзор на вирусите на Високопатогенна Инфлуенца А по птиците H5 в Европейския съюз – изпратено за проверка;
- Култивирано месо във ферма?! Поставяне на фермерите в центъра на нова технология.

ЦОРХВ участва като член на Комисията по етика за животните (КЕЖ) към изпълнителния директор на БАБХ за изготвяне на становища за разрешаване на опити с животни.

3. Направление Биологични опасности и зоонози

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ – 5 бр.:

- Клъстер от инфекции с *Listeria monocytogenes* ST155, изолирана от готови за консумация рибни продукти;
- CRISPR - SeroSeq – мощен инструмент в диагностиката и доказването на *Salmonella* в различни матрици;
- Доклад и анализ на зоонозите и зоонозните причинители в България и ЕС през 2022 г.;
- Анализ за България и Европа на докладваните данни към ЕОБХ за зоонозите, зоонозните причинители и взривовите от хранителни заболявания в България за 2023 г. на база годишния доклад за зоонозите;
- Огнища на *Salmonella* и *Listeria*, методът CRISPR-SeroSeq – иновация в молекулярните диагностични методи – научен обзор.

4. Направление „Антимикробна резистентност“ (AMP)

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ – 1 бр.:

- Доклад за България с проследяване на тенденциите за развитие на AMP във ветеринарната и хуманна медицина за изминалата 2023 г.

5. Направление Нови геномни техники в земеделието и ГМО

Проследяване на новите геномни техники, все по-често залагани при производството на храна и заменящи отчасти ГМО като стратегия за увеличаване на продукцията и намаляване на загубите в селското стопанство и проследяване развитието на новото европейско законодателство в сферата;

Изготвен научен обзор – 1 бр.:

- Новите геномни техники – безопасни ли са те и дали 100% можем да твърдим, че са високо ефективни и полезни за агрохранителната верига.

Изготвени научни информации – 6 бр.:

- Генетично модифицирани животни и работа на Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ);
- “Защо нито старите нито новите ГМО ще нахранят гладните по света, но агроекологията може;
- Защо новите геномни техники няма да решат проблемите, свързани с интензивното животновъдство;
- Нежеланите ефекти, причинени от техниките на новото генно инженерство – ново качество на опасностите и рисковете;
- Генна редакция на свине, ксенотрансплантация на органи и риск от пренос на ксенозоонози“ – научен обзор поради големият подем на въвеждането на тези

техники в производството на храни и наскоро одобрен патент за генно редактирани свине и потенциалното им пускане на пазара на САЩ за месо;

- Патентите върху ГМ лабораторни животни увеличават страданието им – патенти върху животни и нови процеси на генно инженерство.

Отдел „Здраве на растенията, химични замърсители и храни“ (ЗРХЗХ)

Основната цел на отдел „Здраве на растенията, химични замърсители и храни“ (ЗРХЗХ) е да изготвя научни становища, анализи и оценки на риска по здраве на растенията и безопасност на храните по искане на Министерство на земеделието и храните (МЗХ), Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), Министерство на здравеопазването (МЗ) или други държавни органи, физически и юридически лица, както и чрез самосезиране. Изготвянето на научните оценки на риска става посредством независим, прозрачен и безпристрастен анализ на научната информация по проблеми, които пряко или косвено засягат здравето на растенията, растителните продукти и безопасността на храните и фуражите по цялата хранителна верига.

За 2024 г. е постигнато оптимално изпълнение на основната и оперативните цели на отдел „Здраве на растенията, химични замърсители и храни“, а именно изготвени са:

- 25 бр. научни становища – (по искане на БАБХ, МЗХ и частни фирми);
- 63 бр. научни информации;
- 3 бр. научни анализи и обзори;
- 9 бр. – научни анализи на данни от системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF);
- 2 бр. оценки на риска – оценка на риска за българското население от хранителната експозиция на метилживак; оценка на експозицията на добавки в храни на населението в България, анализ и изготвяне на препоръки за видовете добавки, които следва да бъдат включени в мониторинговата програма на БАБХ.

1. Направление Продукти за растителна защита и техните остатъци

Изготвени становища общо – 18 броя

Във връзка с получени писма от БАБХ – 16 бр.:

- Дванадесет (12) становища, касаещи оценка на риска за консуматора от пестицидни остатъци в храни относно установено наднормено количество от пестициди в: замразени черни череши с произход Гърция, в проби готов продукт Червена леща - Campro Largo, произход Канада; във фъстъци без черупка с произход Бразилия; в лимони, произход Турция; в сладки пиперки, произход Турция; в ягоди, с произход България; в марули, с произход България; в сурово слънчогледово семе, с произход Украйна; в култивирани гъби „Хайдушка печурка“, с произход България; в праскови, с произход България; в домати, с произход Албания и Турция, в грейпфрути, с произход ЮАР.
- Едно становище на Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно резултати от извършени изпитвания на листни проби от слънчоглед от землището на гр. Елин Пелин;

- Три (3) становища за ограничена и контролирана употреба (ОКУ) на продукт за растителна защита (ПРЗ): на ПРЗ СЕРАЛ (SERALL), съдържащ активното вещество *Pseudomonas chlororaphis* щам МА342; на ПРЗ ЛАУНЧЕР ФС, съдържащ активното вещество зоксамид; на ПРЗ ПРЗ АУРА, съдържащ активно вещество профоксидим (неодобро, кандидат за замяна активно вещество).

Във връзка с получени писма от от други институции – 2 бр.:

- Становище от Центъра за оценка на риска по хранителната верига, дали слънчогледово семе с произход Украйна, в което е установено наличие на пестицида хлорпирифос в норми над допустимите, е вреден за околната среда – във връзка с получено писмо от фирма „Меджик Флейм“ ЕООД, с вх. №Ц-509/04.06.2024 г. и изходящ на ЦОРХВ №Ц-509 от 13.06.2024 г.
- Становище на Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно оценка на риска за консуматорите от установени остатъци от неразрешени в Европейския Съюз активни вещества и пестициди с количества над максимално допустимите нива в семена кимион – във връзка с вх. № Ц-1185 от 21.12.2023 г. от Булкомпакт ЕООД, вносител на пратката.

Изготвени научни информации общо – 4 бр.

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ –3 бр.:

- Информация относно: „Европейският парламент е наложил вето на предложението на Европейската комисия за толериране на допустими отклонения в максимално допустимите нива на остатъчни вещества (MRLs) за активното вещество тиаклоприд във или върху определени вносни храни“;
- Информация относно: Годишен доклад за оценка на нивата на остатъци от пестициди в храните на европейския пазар през 2022 година;
- Информация относно: Искане за промяна на съществуващото максимално допустимо ниво на остатъчни вещества (MRL) за активното вещество флониламид в пчелен мед.

Изготвена информация за БАБХ - 1 бр.:

- Информация до БАБХ във връзка със задържана пратка семена кимион с тегло 6000 кг (контейнер с № HLBU 1364573), внос от Индия, от ОДБХ-Варна, с установени остатъци от неразрешени в Европейския Съюз активни вещества и пестициди в количества над максимално допустимите нива (MRL). Изх на ЦОРХВ № Ц-61/19.01.2024 г.

2. Направление Здраве на растенията

Изготвени становища общо – 3 броя

Във връзка с получени писма от МЗХ – 1 бр.:

- Становище относно определяне на критерии за ефикасност на продукти за наторяване без маркировка „СЕ“, във връзка писмо от Министерството на земеделието и храните.

Във връзка с получени писма от БАБХ – 2 бр.:

- Становище относно оценка на риска във връзка с установено силно нападение от Марокански скакалец (*Dociostaurus maroccanus*) на територията на ОДБХ Кърджали във връзка с получено писмо от БАБХ;
- Становище на Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно актуализиране на „Списък на биологичните агенти, които могат да се прилагат в Република България“.

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ – 21 бр.:

Информации във връзка със становища на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) и Европейската и средиземноморска организация за растителна защита ЕРРО относно:

- Категоризация на неприятеля *Malacosoma parallela* за територията на Европейския съюз;
- Неприятеля *Trachymela sloanei*, включен в списъка за предупреждения на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита;
- Оценка на риска при внос на некоренени резници от *Petunia* spp.(петуния) и *Calibrachoa* spp.(калибрахое) от Гватемала на територията на Европейския съюз;
- Оценка на риска при внос на *Acer platanoides* от Обединеното кралство на територията на Европейския Съюз;
- Проектът NemDetect: Ранно откриване на карантинни нематоди при картофи чрез дистанционно наблюдение;
- Актуализация на данните за растенията гостоприемници на *Xylella* spp. – систематично търсене на литература от 01 януари до 30 юни 2023 г.;
- Оценка на риска при внос на растения *Cornus alba* (бял дрян) и *Cornus sanguinea* (кучи дрян) от Обединеното кралство на територията на Европейския съюз;
- Категоризация на неприятеля *Garella musculana* за територията на Европейския съюз;
- Неприятеля *Pseudips mexicanus* (гравьор по бор Монтерей), включен в списъка за предупреждения на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита;
- Неприятеля *Thaumetopoea pityocampa* (борова процесия), вредител по видове от род *Pinus* (бор) и влиянието, което оказва върху човека и животните;
- Неприятеля *Tecia solanivora* (гватемалски картофен молец), включен в списъка на приоритетни вредители за Европейския съюз;
- Оценка на риска при внос на *Tilia cordata* (дребнолистна/сърцевидна липа) и *Tilia platyphyllo* (едролистна липа) от Обединеното кралство на територията на Европейския съюз;
- Неприятеля *Eutetranychus banksi* (Тексаски цитрусов акар), включен в списъка за предупреждения на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита;
- Категоризация на неприятеля *Diaphania indica* за територията на Европейския съюз;

- Инвазивния, чужд вид *Ambrosia grayi* (сива амброзия), включен в списъка за предупреждения на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита;
- Оценка на риска при внос на растения *Prunus avium* (череша/дива череша) от Обединеното кралство на територията на Европейския съюз;
- Инвазивния, чужд вид *Aponogeton distachyos* (водно цвете), включен в списъка за предупреждения на Европейската и средиземноморска организация за растителна защита;
- Оценка на риска при внос на растения *Prunus spinosa* (трънка) от Обединеното кралство на територията на Европейския съюз;
- Оценка на риска при внос на 12 избрани вида от род слива (*Prunus*) от Молдова на територията на Европейския Съюз (ЕС);
- Неприятеля *Thaumetopoea pityocampa* (борова процесия), вредител по видовете от род *Pinus* (бор) и влиянието което оказва върху човека и животните;
- Актуализация на данните за растенията гостоприемници на *Xylella spp.* – систематично търсене на литература от 01 юли до 31 декември 2023 г.

Изготвен един (1) анализ на фитосанитарния риск от навлизане и разпространение на вредители по растенията:

- Анализ на фитосанитарния риск от неприятеля *Tecia solanivora* (гватемалски картофен молец) по картофите за България.

3. Направление Замърсители по хранителната верига

Изготвено становище – 1 бр.:

- Становище на Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно относно: наличие на афлатоксини над допустимото ниво в проба от лешниково брашно, с произход Грузия и относно употребата на фосфорна киселина – фосфати – ди-, три- и полифосфати (E 338-452) в месни заготовки.

Изготвена оценка – 1 бр.:

- Оценка на риска за българското население от експозиция на метилживак.

Изготвени научни информации общо – 10 бр.:

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ – 9 бр.:

- Интегрирана система за управление на микотоксините по веригата за доставка на фуражи: Иновативни подходи;
- Бюлетин Европа секторни политики: Селско стопанство и Безопасност на храните;
- Рискове за здравето на животните, свързани с наличието на алкалоиди от мораво рогче във фураж;
- Актуализирана оценката на риска от неорганичен арсен в храни;
- Оценка на риска за здравето от метил живак при консумация на риба. Проучване, проведено за извадка от възрастното население на Катар;
- Персистентност на микробиологични опасности в среди за производство и обработка на храни и фуражи;

- Мерки за биосигурност в европейското пчеларство;
- Рискове за здравето на хората, свързани с наличието на полихлорирани нафталени (PCN) в храните;
- Наличие на Никел Ni в почви и земеделска продукция (за зам. изпълнителния директор на ЦОРХВ).

Информации за други институции – 1 бр.:

- Информация относно Пер- и полифлуороалкилираните вещества (PFAS) – „вечните химикали”.

Изготвени анализи на риска – 1 бр.:

- Анализ на ЦОРХВ за наличие на замърсители и фалшификации в пчелен мед на територията на Р. България за период от пет години (2018-2022 г.).

4. Направление Хранителни добавки и добавки в храни

Изготвено становище – 1 бр.:

- Становище на Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно опасностите за човешкото здраве при дългосрочна консумация на имитиращи продукти, съдържащи в състава си мляко.

Изготвени оценки – 1 бр.:

- Оценка на риска за българското население от хранителната експозиция на оцветители Понсо 4R и Сънсет жълто.

Изготвено е предложение за групите храни, които е препоръчително да бъдат включени в програма за мониторинг на оцветители и ароматизанти в храни на Българска агенция по безопасност на храните (във връзка със създаване и привеждане в изпълнение на програма за мониторинг на приема на добавки в храните и ароматизанти, в съответствие с изискванията на Регламент 1333/2008 и Регламент 1334/2008, възложено от МЗХ).

5. Направление Диетични продукти, хранене, алергени и нови храни

Изготвено становище – 1 бр.:

- Становище на Центъра за оценка на риска по хранителната верига относно определяне на безопасното количество за консумация на непреработени цели, раздробени, смлени, разцепени, нарязани кайсиеви ядки, пуснати на пазара за крайния потребител.

Изготвен обзор – 1 бр.:

- Годни за консумация цветя. Ползи за здравето и рискове за потребителите.

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ – 11 бр.:

- Информация на ЕОБХ, относно уведомление за изсушени зърна от *Vigna subterranea* (L.) Verdc. и брашно от тях, като традиционна храна от трета държава съгласно член 14 от Регламент (ЕС) № 2015/2283;

- Три информации на Федералния институт за оценка на риска (BfR) в Германия, относно оценка на риска за здравето на децата от храна, относно разликата между риск и опасност и информация как растителните съставки могат да доведат до рискове за потребителите;
- Устойчива консумация на храни: рамка за бъдещи проучвания;
- Сензорен анализ на функционални храни с млечни протеини;
- Възможности за последователен и цялостен подход в подкрепа на трансформацията на хранителните системи (Резюме на симпозиум, проведен по време на конференцията „Nutrition 2023“). Възможности за трансформация на хранително вкусовия сектор в България;
- Инструменти за ранно предупреждение и системи за възникващи проблеми относно безопасността на храните;
- Често задавани въпроси за великденските яйца и съществуват ли опасности при издухване на боядисване на яйца;
- Информация на Федералният институт за оценка на риска (BfR) в Германия, относно разликата между риск и опасност;
- Как растителните съставки, могат да доведат до рискове за потребителите и безопасност на храните срещу зеления преход;
- Информация: Изкуствен интелект, хранене и етични проблеми;
- Информация на Федералният институт за оценка на риска в Германия, относно безопасна храна за уязвимите групи хора в здравните заведения.

6. Направление Остатъци от ветеринарномедицински продукти в храни от животински произход

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ – 2 броя:

- Обобщена информация от проведено запитване към държавите членки на Европейския съюз (ЕС) относно правила и регулаторни рамки в областта на продуктите за грижа за животни, включително и относно продукти, съдържащи канабидиол;
- Мониторинг на остатъци от ветеринарни лекарствени продукти и други субстанции в живи животни и продукти от животински произход за 2022 г.

7. Направление Фуражни добавки, продукти и субстанции във фуражи и ВМП

Изготвени научни информации за електронната страница на ЦОРХВ – 13 броя:

- Необходимост от преосмисляне на правилата за използване на хранителните остатъци като храна за животни;
- Алтернативни източници на протеини за замяна на соя във фуражи за свине и ефект върху качеството на месото;
- Хранене и отглеждане на животни през 21-ви век: преглед на бъдещи перспективи;
- Приложение на етерични масла във фуражи и тяхната роля за повишаване продуктивността на животните;

- Стратегии за биосигурност и контрол на наличието на вируси по свинете във фуражни съставки и пълноценни фуражи;
- Качествена оценка на риска от намалена хомогенност и стабилност на антимикробни средства в медикаментозни фуражи и питейна вода при отглеждане на свине и риск от остатъчни концентрации;
- Рискове за здравето на животните, свързани с наличието на полихлорирани нафталени (PCN) във фуражите;
- Фуражна добавка от листа на черница (*Morus spp*) инхибира отлагането на скатол чрез регулиране на чревната микрофлора при прасета за угояване;
- Употреба на остатъци от преработката на стевия за подобряване на чревните функции на кокошки носачки и хранителната стойност на яйцата;
- Устойчиво управление и остойностяване на отпадъци и вторични продукти от хранително-вкусовата промишленост чрез влагане във фураж;
- Рискове за здравето на животните, свързани с наличието на охратоксин А (ОТА) във фуражи;
- Проучване на възможностите и ограниченията за разнообразяване на източниците на фуражни протеини в Европейския съюз;
- Просперитет и конкурентоспособност на европейските фуражи, секторите животновъдство и аквакултури.

Изготвен научн обзор – 1 бр.:

- Употреба на фуражни добавки с цел заместване на антибиотична терапия при селскостопански животни и птици.

8. Информации и становища, изготвени от експерти по всички направления на отдел ЗРХЗХ за МЗХ

Становища – 1 брой:

- Изготвяне на становище във връзка с работата по прилагането на *Регламент (ЕС) 2020/741* на Европейския парламент и на съвета от 25 май 2020 г. относно минималните изисквания за повторно използване на водата, съобразно приложено от Министерство на здравето становище по проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за водите.

Информации – 2 бр.:

- Информация до МЗХ (по компетентност) във връзка с изготвяне на Годишен отчет за 2023 г. и план за 2024 г. относно мерките и действията за управление на рисковете в секторите на земеделието, храните и горите, както и за преодоляване на последиците от възникналите през 2023 г. кризи;
- Информация до МЗХ (по компетентност) относно Раздел VI „Специфични потребности и мерки за реализиране амбициите за устойчивост и продоволствена сигурност“ от Проекта на годишен доклад за състоянието на сектор „Храни“.

9. Научни анализи на данни от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) – 9 бр.

- Изготвени научни анализи на данни от системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), касаещи наличието на пестицидни остатъци – 5 бр.;
- Изготвен един научен анализ на данни от системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), относно замърсители в храни за 2023 г.;
- Изготвен един научен анализ на данни, получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF), касаещи наличието на биологични опасности за периода 01.07 – 30.09. 2024 г.
- Анализ на данните, получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, касаещи наличието на тежки метали за периода 01 юли – 30 септември 2024 г.;
- Анализ на данните, получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, касаещи наличието на микотоксини за периода 01 юли – 30 септември 2024 г.

II. КОМУНИКАЦИЯ НА РИСКА И КОНТАКТЕН ЦЕНТЪР НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОРГАН ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

1. Направление Комуникация на риска и контактен център

През 2024 г., в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ (КРОКЦ) бяха проведени дейности, свързани с комуникация на риска по хранителната верига, разписани в устройствен правилник и в работната програма на ЦОРХВ, както и в специфично споразумение № 2/2024, част от рамковото споразумение за партньорство за периода 2023 – 2027 г., подписано между ЦОРХВ и Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ). В областта на политиката за комуникация на риска по хранителната верига, отдел Комуникация на риска и Контактен център (КРКЦ) е постигнал максимална степен на очакваната полза/ефект за обществото, измерима със своевременно информиране както на специфични прицелни групи (научни организации, административни структури, национални организации по чл. 36 от *Регламент 178/2002*), така и на обществеността относно потенциални и възникващи рискове по хранителната верига, чрез разпространение информация, получена от ЕОБХ или в мрежата на контактните точки (КТ) в държавите членки, както и на научни оценки и становища, изготвени от ЦОРХВ. В отдел „Обучение и проекти“ (ОП) са изпълнени задачи, свързани с проектната дейност на ЦОРХВ с международни и национални партньори и с организиране и координация на обучения.

През 2024 г., са разпространени общо 165 информации в сферата на дейност на ЕОБХ (в областите безопасност на храните, здраве на животните и растенията и други) в мрежата от национални научни организации, с които работи Българският контактен център (БКЦ) на ЕОБХ, в това число популяризиране на дейността на ЕОБХ и информиране на заинтересованите страни за инициативи и възможности за сътрудничество и работа в мрежи (грантове и обществени поръчки), свободни работни позиции и стипендиантски програми (EU

FORA). Разпространени са 189 научни информации, изготвени от служители на ЦОРХВ, до областните поразделения на Българска агенция по безопасност на храните (ОДБХ), с цел осигуряване на информираност по приоритетни теми.

В отдел КРКЦ са обработени 50 бр. запитвания (искания за информация), изпратени в мрежата на КТ, като 9 бр. от тях са по въпроси, поставени от България, а 41 бр. искания за информация са изпратени от други ДЧ в мрежата на КТ, които България е обработила, като са изпратени писма за предоставяне на отговор към съответните институции.

През 2024 г., служителите от дирекцията участваха пряко в организирането на 16-та научна конференция на БКЦ, проведена на 16.05.2024 г. в гр. София под мотото „Наука. Отговорност. Безопасност.“.

Стипендиантската програма на ЕОБХ- EU FORA - EU FORA, издание 2024-2025 г. и издание 2025-2026 ([EU-FORA – The European Food Risk Assessment Fellowship Programme | EFSA \(europa.eu\)](https://efsa.europa.eu/eu-fora)) беше промотирана през 2024 г. чрез разпространение на информация за програмата сред потенциално заинтересованите страни на национално ниво (организации по чл. 36 и извън), по е-мейл и в социалните мрежи (Facebook, Twitter- X) и регулярно изпращане на актуализиран списък със заявки за партньорство. Програмата е насочена към млади учени с до 15 години опит, развиващи своята дейност в национални научни организации.

Служителите от отдел КРКЦ управляваха процесите, свързани с членството на български научни организации в списъка на ЕОБХ по чл. 36 от *Регламент 178/2002*. В тази връзка, през 2024 г. са проведени две срещи на място с 2 организации от списъка по чл. 36, а за други 3 са актуализирани профилите им в базата данни на ЕОБХ и са изпратени за последващо одобрение от ЕОБХ, регулярно е предоставяна информация за различни партньорства и инициативи от страна на ЕОБХ и други държави членки; проведена е актуализация на списъка с контакти на българските научни организации по чл. 36.

Публикувана е информация и материали от проведена през месец май 16-та конференция на БКЦ в научната платформа за обмен на информация на ЕОБХ Knowledge Junction – „*Scientific Reports from the 16-th Scientific Conference of the Bulgarian Focal Point*“ с генериран дигитален идентификатор DOI: 10.5281/zenodo.12704020.

Проведени са дейности, свързани с планиране и споделяне на дейности по оценка на риска в държавите членки в платформата на ЕОБХ - R4EU – през 2024 г. са изпратени на национално ниво 4 покани за подаване на информация за планирани дейности по оценка на риска и за изявяване на интерес за участие в проектни предложения от каталога на ЕОБХ EU Risk Assessment Agenda; публикувани са 7 записа с планирани дейности, подадени от ЦОРХВ, проведена е комуникация с ЕОБХ във връзка с трансфер на данни от настоящата база данни с планираните дейности към новоразработваната от ЕОБХ - DiCo2, проведена кореспонденция с ЕОБХ за търсене на информация относно изготвени становища и оценки на риска от химични замърсители в храни, след дата 21.11.2023 г., които да бъдат въведени в базата данни на ЕОБХ за планирани дейности по оценка на риска - R4EU, включително въвеждане на идентификатор за химичните елементи/субстанции, съгласно кодовете на ЕЧА - <https://echa.europa.eu/home> във връзка с инициативата на ЕОБХ 1 Substance 1 Assessment.

През 2024 г. екипът на БКЦ участва в популяризирането, чрез разпространение през електронна поща, на уебсайта на БКЦ, на Facebook страницата на ЦОРХВ и в Twitter (X) акаунта на БКЦ, на следните информационни кампании на ЕОБХ:

- #Safe2Eat: empowering consumers across Europe – кампания, свързана с безопасността на храните;
- #PlantHealth4Life: Europe unites to support plant health, biodiversity, and the economy – кампания, свързана със здравето на растенията;

- #HazardVsRisk - кампания „Опасност & Риск – отразена координирано в целеви държави членки на 20.03.2024 г. и 20.06.2024 г.;
- Проучване на възможностите за участие в кампаниите на ЕОБХ #Safe2Eat и #PlantHealth4Life през 2025 г. Комуникация с ЕОБХ във връзка с изразяване на интерес за участие на България в кампанията PlantHealth4Life през 2025 г.

През 2024 г. са проведени общо 7 бр. актуализации на представителите за България, участници в научните мрежи на ЕОБХ.

През 2024 г. служителите от отдел КРКС проведеха дейности и в следните направления:

- Подпомагане на комуникацията при определяне на представители в новосформирани се групи и подгрупи към научните мрежи на ЕОБХ, и актуализиране на представители за България в научните мрежи на ЕОБХ – през отчетния период са осъществени общо 11 бр. комуникации по различни направления, свързани с безопасността на храните и здравето на животните и растенията;
- Актуализиране на списъка с организации по чл. 6 от ЗЦОРХВ – през 2024 г е осъществена актуализация на списъка на ел. страница на БКЦ;
- Актуализация на списък с външни експерти (Pool of experts) съгласно компетенциите на организациите включени в списъка на ЕОБХ по чл. 36;
- Подпомагане на представителя на Консултативния съвет (КС) на ЕОБХ и на представителите на научните мрежи на ЕОБХ – през 2024 г. са изготвени общо 4 бр. опорни точни по дневния ред за всяка от проведените през 2024 г. срещи на КС, проведени са редица срещи и консултации с представителя на КС по различни въпроси;
- Подпомагане на директора на ЦОРХВ като член на Управителния съвет на ЕОБХ – през отчетния периода са прегледани документи във връзка с предстоящите срещи, попълвани са декларации за конфликт на интереси, оказана е техническа подкрепа по време на срещите, проведени онлайн;
- Периодично издание – книжка „Актуално от EFSA“, издавана от БКЦ – през отчетния период са отпечатани 2 издания в тираж 300 бр. всяко, както и са публикувани на електронните страници на БКЦ и ЦОРХВ;
- Алманах за безопасност на храните, разработен от Федерален институт по оценка на риска в Германия (BfR) – през 2024 г. е изпратено официално писмо до БАБХ във връзка с годишна актуализация на информация в алманаха. До края на 2024 г. не е получен обратен отговор, въпреки положените усилия за това;
- Дейности по проект SIGMA: Изпращане на официално писмо до БАБХ на извадка от базата данни на ЕОБХ с искане на информация/проверка за актуалност на т. нар. country card за България; До края на 2024 г. не е получен обратен отговор, въпреки положените усилия за това;
- Дейности за сътрудничество по програма „По-добро обучение за по-безопасна храна“ (BTSF) – през отчетния период е проведена регулярна комуникация с контактната точка за България по програмата BTSF (в БАБХ) и с отдел ОП на ЦОРХВ във връзка с публикувани курсове на обучения, свързани с оценка на риска по хранителната верига и идентифицирането на потенциални участници в тях;
- Дейности по изпълнение на дейност 1.10 от Споразумението за дейността на КТ за 2024 г. – през 2024 г. са предприети действия за картиране на организации с компетенции в областта на дейност на ЕОБХ, включително изпращане на покана за научно сътрудничество до следните 3 организации: (1) Бургаски университет, (2) Институт по биофизика и биомедицинско инженерство към БАН и (3) Институт по

фуражни култури в Плевен; комуникация с Институт по биофизика и биомедицинско инженерство - БАН (ИБФБМИ – БАН) и съдействие по процедурата за включване на научната организация в списъка на ЕОБХ съгласно член 36 от Регламент 178/2002;

- Актуализация на списъците с адресати – през 2024 г. са извършени общо 12 актуализации на контактите, с които работи БКЦ; 1 актуализация на данните за контакт с лицата, подаващи данни към ЕОБХ и списъка с контактни лица за националните организации по чл. 36;
- Участие в онлайн среща на ЕОБХ, свързана с обученията, организирани от ЕОБХ, проведена на 19.12.2024 г. и изготвяне на паметна записка от срещата;
- Участие, чрез попълване или разпространение на онлайн проучвания/въпросници, получени от ЕОБХ или други източници – общо 11 за отчетния период;
- Дейности по рамково споразумение за партньорство, касаещо дейността на КТ, за периода 2023 – 2027 г. – планиране на основни дейности на КТ за 2025 г., подписване на специфично споразумение № 3 за дейността на КТ за 2025 г. между ЕОБХ и ЦОРХВ;
- Дейности по отчитането на специфично споразумение № 1 за целеви дейности за 2023 г. – участие в работни срещи и изготвяне на отчети за изпълнение на целеви дейности на КТ за 2023 г.; изготвяне на анализ, съвместно с отдел ОП, на резултатите и получената обратна връзка от анкета относно участие в грантове и обществени поръчки на ЕОБХ;
- Дейности по планирането на специфично целеви дейности, които да бъдат изпълнявани през 2025 г. – през 2024 г. са проведени общо 29 бр. дейности;
- Дейности по специфично споразумение № 2/2024 с ЕОБХ за дейността на КТ през 2024 г. – подготовка на проект на доклад за изпълнението на основните дейности на КТ през 2024 г.

2. Направление Проектна дейност на ЦОРХВ и обучения

През 2024 г., в отдел „Обучение и проекти“ (ОП) е отчетена следната проектна дейност между ЦОРХВ и международни и национални партньорски организации:

- Проект DEFFEND 773701 „Справяне с двойно възникващите заплахи от АЧС и ЗНД в Европа“ по програма Хоризонт 2020 – отчитане през 2024 г. на изпълнението на дейностите по проекта; а
- Специфични дейности по сключено Споразумение на КТ с ЕОБХ за 2023 г.
 - Специфична дейност 1.12. „Световен алманах за безопасност на храните на Федералния институт за оценка на риска (BfR)“ – отчитане през 2024 г. на изпълнението на дейността;
 - Специфична дейност 2.8. „Организиране на обучения, семинари, информационни сесии, дейности за изграждане на капацитет относно грантове и обществени поръчки“ – отчитане през 2024 г. на изпълнението на дейността;
- Проект „Повишаване на националния диагностичен капацитет за откриване на заболяването Ку-треска в България чрез инструменти за ядрено-молекулярна диагностика за гарантиране на общественото здраве“ по Програмата за техническо сътрудничество на Международната агенция по атомна енергия (МААЕ) – през 2024 г. е проведена работна среща с представители от Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) във връзка с текущото състояние на проекта. На 11.03.2024 г. беше проведена

официална работна среща с регионалния мениджър по програмата за България – г-жа Ли Менг и представители от ЦОРХВ, НДНВМИ и НЦЗПБ за обсъждане на потенциалните възможности за получаване на финансиране; до края на 2024 г. не е получено финансиране за стартиране на дейности по проекта, проектът остава в статус „Footnote A“ (одобрен, но без налични текущи средства за изпълнение, в процес на изчакване за намиране на средства);

- Национален проект „Подобряване на националните диагностични възможности за откриване на вируса на Хепатит Е при свине и продукти от свински произход в България“ BUL5017 към МААЕ (приключил през 2022 г.) – отчитане през 2024 г. на изпълнението на проекта;
- Участие в проект „ImproRisk като свободен инструмент за оценка на риска“ (GP/EFSA/ENREL/2022/03) на Държавната лаборатория на Кипър, финансиран от ЕОБХ – номиниране на експерти от България за участие в продължаващо обучение, което се проведе в Кипър в периода 17 – 18.10.2024 г. – по един експерт от страна на ЦОРХВ и на НЦОЗА;
- Подготовка на проектна идея за кандидатстване по специфични целеви дейности към Споразумението на КТ с ЕОБХ съвместно с екип от НЦОЗА за конвертиране на данни за консумация на храни по FOODEX2 и SSD2.
- Подадени проектни предложения през 2024 г.:
 - Проектно предложение „Кодиране на данни за консумация по FoodEx2” към ЕОБХ: през месец ноември е получено уведомление от ЕОБХ, че България отпада като страна по проекта, тъй като събраните от НЦОЗА данни не покриват напълно изискванията за допустимост на ЕОБХ.
 - Проектно предложение „Rebuild Data Framework“ към ЕОБХ: през месец октомври е получено уведомление от ЕОБХ за одобрение на проектното предложение и последващо сключване на споразумение за изпълнение на проекта през 2025 г.
- Проучване на възможности за кандидатстване с проекти на ЦОРХВ – през 2024 са проучени общо 30 различни покани за участие с проекти предложения към различни организации;
- Проучване на възможности и обяви за проектни предложения по програмата „Move FAST“;
- Преглед на обновената и изпратена информация с актуализирани възможности за кандидатстване по инициативата EU-FORA;
- Проучване на възможностите за създаване на Център за професионално обучение (ЦПО) към ЦОРХВ – през 2024 г. са проведени редица срещи с представители на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) и са проведени дейности за осъществяване на тази инициатива;
- Организация на официална визита с представители от МААЕ, АЯР, НДНВМИ и НЦЗПБ в ЦОРХВ на 11.03.2024 г. за обсъждане на изпълнението текущи и бъдещи на проекти към МААЕ;
- Организация на работна среща за обмяна на опит и добри практики с представители от Центъра по безопасност на храните към Хърватската агенция за земеделие и храни - на 17.05.2024 г. в зала 6 на ЦОРХВ.

В отдел ОП са проведени и следните дейности, свързани с организиране и отчетност на обученията в ЦОРХВ:

- Изготвяне на Програма за обучение на служителите от ЦОРХВ – 2024 г.;

- Изготвяне на Годишен доклад за проведените обучения през 2023 г., в съответствие с чл. 3, чл. 15 от Закона и чл. 15 от Устройствения правилник на Центъра за оценка на риска по хранителната верига;
- Попълване на административен регистър в портала на ИИСДА за обученията на служителите в ЦОРХВ за 2023 г. (попълване на брой служители, брой курсове (онлайн и присъствено));
- Регулярно актуализиране на Базата данни по чл. 16, т. 1 за висшите училища, институти и други организации, които имат право да обучават служителите и лицата по чл. 13 от ЗЦОРХВ;
- Изготвяне и актуализиране на База данни по чл. 16, т. 2 и т. 3 от З ЦОРХВ относно обученията;
- Подготовка и обобщаване на информация (име на курс, период на провеждане и обучаваща институция) за курсовете/обученията, които служителите на ЦОРХВ са преминали през 2023 г. във връзка с актуализиране на базата данни за обученията на служителите на ЦОРХВ, изготвяне на годишен доклад за обученията на ЦОРХВ през 2023 г. и изготвяне на справка във връзка с изготвяне на антикорупционния доклад на ЦОРХВ;
- Изготвяне и изпращане на писма относно предоставяне на Годишна програма за обучение на служителите, провеждащи държавна политика и отговарящи за управлението на риска по хранителната верига в съответствие с чл. 3, ал. 4 от ЗЦОРХВ и при необходимост последващо изготвяне на препоръки от страна на ЦОРХВ – обработка на преписки Ц-81/26.01.2024 г.; Ц-162/13.02.2024 г.; Ц-300/26.03.2024 г.; Ц-302/27.03.2024 г. и Ц-303/27.03.2024 г.;
- Разработване на Методология за изготвяне на препоръки за изменение и допълнение на годишните програми за обучение на служителите, които провеждат държавна политика по агрохранителната верига и извършват официален контрол;
- Изготвяне на Анализ на предоставените годишни програми за обучение на служителите, които провеждат държавна политика по агрохранителната верига и извършват официален контрол и други официални дейности в изпълнение на изискванията в разработената Методология;
- Изготвяне и изпращане на официални писма с искане за представяне на информация за проведените обучения през 2024 г. до институциите, от които са получени годишни програми за обучения за настоящата година (общо 12 писма – 9 РЗИ, МЗХ, БАБХ, ИАСРЖ);
- Изготвяне на годишен доклад за проведените обучения през 2024 г. в областта на агрохранителната верига;
- Координация на обучения по програмата „По-добро обучение за по-безопасна храна – BTSF“ към Европейската комисия – през 2024 г. са проведени общо 6 обучения с участието на 13 експерти от ЦОРХВ;
- Координация на обучения за новопостъпили служители в ЦОРХВ съгласно Заповед РД 11-117/13.11.2017 г. – проведени обучения общо за 6 новоназначени служители през 2024 г.;
- Координация на задължителни обучения за развитите в държавната администрация на служители в ЦОРХВ, организирани от ИПА – общо обучени 8 служители:
 - ЗО-1 - Въведение в държавната служба – обучени 4 служители;
 - ЗО-2 – Предиизвикателството да управляваш – обучени 4 служители.
- Координация на обучения към ИПА за повишаване на квалификацията на служителите на ЦОРХВ и проучване на възможности за подаване на заявки за

допълнителни обучения – през 2024 г. са проведени общо 25 обучения и са обучени 30 служители на ЦОРХВ;

- Регулярна обработка на получена кореспонденция от ИПА за 2024 г. за звено Човешки ресурси за ЦОРХВ;
- Координация на обучения за служителите на ЦОРХВ от други национални организации – през 2024 г. са проведени 4 обучения на 4 експерти от ЦОРХВ;
- Координация на обучения за служителите на ЦОРХВ от международни организации – през 2024 г. са проведени 9 международни обучения на 3 експерти от ЦОРХВ;
- Участие в семинар „Обучение и обмен на опит по Хоризонт Европа“, проведен онлайн на 28.02.2024 г.;
- Координация на обучение по преписка Ц-236/06.03.2024 г. – получено от посолството на Китайската народна република в София предложение за участие на български експерти в три семинара, които ще се проведат в Китай през април и май 2024 г. – номинация и участие на един експерт от ЦОРХВ;
- Организация на изнесено обучение за служителите на ЦОРХВ за повишаване на екипната ефективност и мотивация на тема „Успяваме заедно“ в периода 20 – 22.11.2024 г. в гр. Сандански.

През 2024 г. в отдел ОП са проведени 4 бр. анкетни проучвания, както следва:

- Анкетно проучване за обратна връзка от участниците в 16-та научна конференция на Българския контактен център на ЕОБХ;
- Анкетно проучване на тема „Изследване на нагласите на фермерите в България относно последиците от премахване на клетките в животновъдството“;
- Проучване за обратна връзка от служителите на ЦОРХВ, участвали в изнесеното екипно обучение в гр. Сандански;
- Провеждане на анкетно проучване след встъпително обучение съгласно утвърдената със заповед № РД 11-117/13.11.2017 г. Учебна програма за въвеждащо обучение на служителите в ЦОРХВ.

III. ПРОДУКТИ ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА, АКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, АНТИДОТИ И СИНЕРГИСТИ (ПРЗАВАС)

За периода 01.01.2024 г.-31.12.2024 г. са събрани приходи в размер на 853 000 лв. по уведомления за плащане по 320 преписки за продукта за растителна защита (ПРЗ). Тези приходи са свързани с извършване на оценка с доклад за оценка за пускането на пазара на продукти за растителна защита.

Общият брой преписки, получени в дирекцията е 364, което включва нови преписки и предоставяне на допълнителна информация по вече налични в ЦОРХВ преписки на ПРЗ.

Оценени са и са предадени към БАБХ оценки с доклади за оценка за 147 продукта за растителна защита (данните са представени по- подробно в представените графики). Всяка преписка съдържа между 1 и 6 бр оценка с доклад за оценка в различните области на оценка в зависимост от процедурата по реда на *Регламент 1107/2009*.

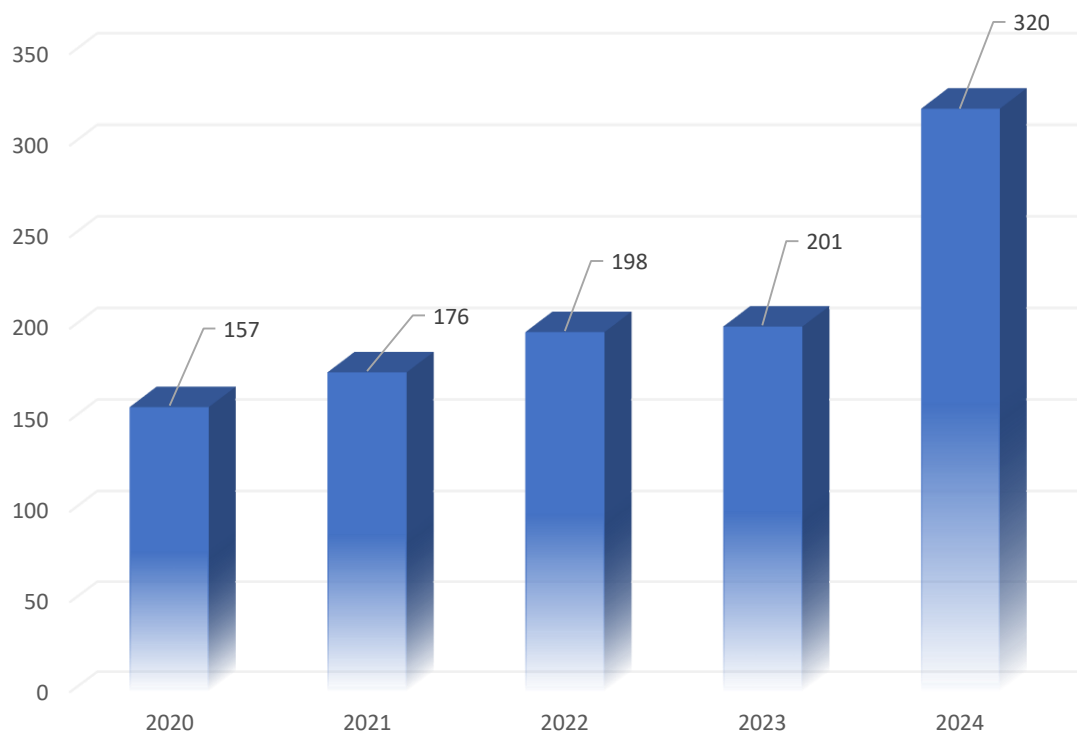
Тенденциите по отношение на броя на получени преписки в ЦОРХВ и предадените към БАБХ преписки с оценки с доклад за оценка за разрешаване на ПРЗ се запазва спрямо предходните години.

В заключение, дирекцията поддържа равномерно темпо на работа и обезпечава земеделските производители с адекватна растителна защита, за да се гарантира качеството на

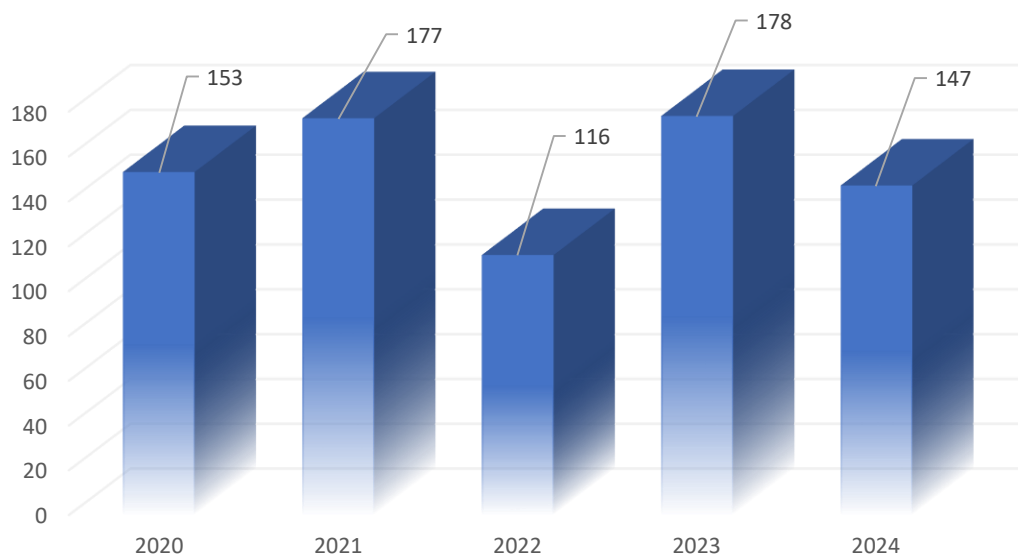
произведената продукция, както и опазването на здравето на хората, животните, и на околната среда.

БРОЙ УВЕДОМЛЕНИЯ ЗА ПЛАЩАНЕ

БРОЙ ПРЕДАДЕНИ ОЦЕНКИ

През 2024г. дирекция ПРЗАВАС продължи да изпълнява и задълженията на България по Регламент (ЕО) № 396/2005. Целта е да се гарантира здравето на потребителите

и животните чрез ежемесечен преглед на Регламенти на ЕС за активни вещества, за които се отчита намаляне на максимално допустимите граници на остатъчни вещества (МДГОВ).

При прегледа на разрешени продукти за растителна защита, съдържащи активни вещества, за които МДГОВ са намалени, са предложени мерки за ограничаване на риска.

През изминалата година дирекция ПРЗАВАС предостави информация на ЕОБХ относно одобрени добри земеделски практики в България при преглед на съществуващи МДГОВ по чл. 12 от *Регламент (ЕО) 396/2005* за за едно активно вещество, съдържащо се в пет разрешени продукти за растителна защита в България.

IV. УЧАСТИЯ В СЕМИНАРИ И НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ

През 2024 г., служителите на ЦОРХВ са участвали в 24 семинари и научни конференции:

- Форум за растителна защита проведен под мотото „Защити растенията – съхрани живота”, организиран по случай професионалния празник на растителнозащитника и отбелязването на 128 години растителнозащитна дейност в България, проведен на 16 януари 2024 година в Аграрен университет, гр. Пловдив;
- Международна конференция "Предприемачеството и аграрния сектор: управление на генетични ресурси, насоки за развъдна дейност и устойчиво развитие на земеделието", участие с постер на тема „Анализи на фитосанитарния риск от приоритетни вредители по растенията включени в *Регламент (ЕС) 2019/1702 на Комисията от 1 август 2019 г.*“, проведена на 03.06.2024 г. в Аграрен университет, Агрономически факултет, гр. Пловдив;
- Конференция на Българско дружество по хранене и диететика с презентация на служител от ЦОРХВ на тема: „Хранителна експозиция на оловото върху българските деца“, проведена през периода 30.05- 01.06.2024 г.;
- Конференция, организирана от Food Waste Free United в сътрудничество с Министерството на земеделието, природата и качеството на храните, провинция Северен Брабант, община Meierijstad и Wageningen University & Research, Нидерландия, проведена през периода 17-19.06.2024 г.;
- Среща на пчеларите в гр. Козлодуй през февруари 2024 г. и предствена презентация на тема „Медоносните пчели и пчелните продукти – индикатор за наличие на радиоактивност в околната среда“;
- Среща за обмяна на опит и добри практики с представители от Центъра по безопасност на храните към Хърватската агенция по земеделие и храни на 17.05.2024 г.;
- Семинар „Гарантиране на качеството на трансграничната търговия и транспортирането на храни и селскостопански продукти с железопътен експрес Китай-Европа“ и представяне на презентация относно земеделието в България, проведен през периода 09 – 22.04.2024 г. в гр. Пекин, Китай;
- 16-та научна конференция на Българския контактен център на ЕОБХ, под мотото „Наука. Отговорност. Безопасност“, проведена на 16.05.2024 г. и представяне на постер на тема „Състояние на коневъдството в България“;
- Девета среща на националните Контактни точки по здавеопазване на животните, 21.03.2024 г.;

- 33-ти Международен симпозиум на тема „Сканиране на хоризонта във ветеринарната епидемиология“, проведен през периода 17 – 19.04.2024 г., в гр. Лиеж, Белгия;
- „15-ти национален симпозиум на Съюза по хранителна промишленост“ по време на изложението „МЕСОМАНИЯ 2024“, проведен в София на 14.11.2024 г.;
- Конференция на Съюза на хранителната промишленост (СХП), проведена на 29.10.2024 г.;
- Семинар на тема „Европейска стратегия за генетичните ресурси в животновъдството – Предизвикателства и възможности за България“, организиран от ИАСРЖ, съвместно с ИЖН-Костинброд, проведен на 08.05.2024 г. в гр. София;
- Международна научна конференция за разнообразието на селскостопанските животни и 33-та годишна среща на Интернационална асоциация за съхранение на породите животни в Дунавския регион (DAGENE), организирана съвместно с Аграрен факултет и Ветеринарномедицински факултет на Тракийския университет, гр. Стара Загора с презентация на тема: „Автохтонни и родни породи коне в България“, проведена на 21.05.2024 г., в Тракийски университет, гр. Стара Загора;
- Пети международен работен семинар за регулаторни подходи за селскостопански приложения на животински биотехнологии;
- Посещение на 44-та международна конференция по птицевъдство Smart Poultry World на 10-11.09.2024 г. в гр. София;
- Симпозиум на тема „Preventive veterinary medicine in a changing world: utopia or reality?“, проведен на 05.06.2024 г. онлайн;
- Конференция „Новите геномни техники – възможности и предизвикателства пред изследователите и земеделските производители“;
- Конференция „Cancer, Antimicrobial Resistance and Health Emergencies“, организирана от IAEA и WHO;
- Участие на служител от ЦОРХВ като панелист в Петнадесети национален бизнес форум „Храните – вкус, качество или реалност“, проведен на 26.06.2024 г. в Дом на науката и техниката в ПАНЕЛ А. Новите геномни технологии тема 1: Приложения на новите геномни техники в селското стопанство и хранителната промишленост – проблеми и перспективи през погледа на учените и експертите;
- Работен семинар „Дърво на решения за избор на метод за депопулация в случай на птичи грип“, организиран от Европейския референтен център за хуманно отношение към домашните птици, проведен на 20.06.2024 г. онлайн;
- Кръгла маса на тема „Национална стратегия за съхранение на породата Източнобалканска свиня“ на 19.06.2024 г. в Министерство на земеделието и храните;
- Информационен ден на тема „Новите геномни техники – възможности и предизвикателства пред изследователите и земеделските производители“, на 16.02.2024 г., в Институт по физиология на растенията и генетика;
- Участие на служител от ЦОРХВ в Годишна асамблея на ФНСЗ за 2024 г. под надслов: Сектор Селско стопанство на кръстопътя на времето – новата вълна в синдикалното движение – нови предизвикателства и автентични приоритети!, проведена през периода 09-11.09.2024 г. в с. Равда;

През 2024 г. служителите на ЦОРХВ са участвали и в следните 13 бр. уебинари/онлайн срещи:

- Уебинар на ФАО „Алтернативни и модерни практики за хранене на селскостопански животни за насърчаване на отговорната употреба на антимикробни средства“ на 27.06.2024 г.;
- Уебинар на ЕОБХ за заинтересованите страни относно насоки за нови храни на 21.03.2024 г.;
- Онлайн събитие: Актуализация на ръководството на панел FEEDAP относно оценка на ефикасността на фуражните добавки – нови изисквания на 04.12. 2024 г.;
- Уебинар на ЕОБХ относно проект на ръководство за характеризирание и оценка на риска от микроорганизми, използвани в хранителната верига“, на 17.12.2024 г.;
- Уебинар на ЕОБХ в сътрудничество с академични експерти относно набор от инструменти за изследване на вредители: Инструмент за проучване на вредители, базиран на риска (RiPEST)“, на 2.12.2024 г.;
- Уебинар, организиран от научната мрежа на ЕОБХ по здравеопазване и хуманно отношение към животните относно векторно предавани болести, на 26.02.2024 г.;
- Уебинар на тема „Кримско-Конгоанска Хеморагична треска“, проведен на 02.10.2024 г. ;
- Уебинар на тема „Оценка на благосъстоянието по време на зашеметяване с прилагане на електрически ток при зайци“, на 12.11.2024 г.;
- Уебинар на Френската агенция по безопасност на храните (ANSES) на тема: „Категоризиране на новите ГМО“ на 17.01.2024 г.;
- Участие в регулярни срещи на Консултативния съвет на Европейския орган по безопасност на храните – през 2024 г. общо 4 срещи, проведени онлайн през платформата TEAMS (март, май, октомври, ноември-декември 2024 г.).

V. КОМАНДИРОВКИ В СТРАНАТА И ЧУЖБИНА

През 2024 г., служителите на ЦОРХВ са участвали в 13 броя командировки в страната и чужбина, както следва:

- Участие във Форум за растителна защита проведен под мотото „Защити растенията – съхрани живота“, организиран по случай професионалния празник на растителнозащитника и отбелязването на 128 години растителнозащитна дейност в България, проведен на 16.01.2024 г. в Аграрен университет, гр. Пловдив;
- Участие в Международна научна конференция „Предприемачество и аграрния сектор“, проведена на 03.06.2024 г., в Аграрен университет, гр. Пловдив;
- Конференция, организирана от Food Waste Free United в сътрудничество с Министерството на земеделието, природата и качеството на храните, провинция Северен Брабант, община Meierijstad и Wageningen University & Research, Нидерландия, проведена на 17-20 юни 2024 г.;
- Обучение по програма „По-добро обучение за по-добра храна“, организиран от ЕОБХ през периода 18 – 22.03.2024 г. в гр. Варшава, Полша;
- Участие в Международен симпозиум на тема „Сканиране на хоризонта във ветеринарната епидемиология“, проведен през периода 17 – 19.04.2024 г. в гр. Лиеж, Белгия;
- Участия в епизоотични проучвания, проведени съвместно с БАБХ, относно заболяването Високопатогенна Инфлуенца А по птиците съответно на 08 – 09.05.2024 г. в обл. Пловдив и Пазарджик; 21 – 23.05.2024 г. в обл. Хасково; 29.05.2024 г. в обл. Пловдив;

- Участие в семинар „Гарантиране на качеството на трансграничната търговия и транспортирането на храни и селскостопански продукти с железопътен експрес Китай-Европа“, проведен през периода 09 – 22.04.2024 г. в гр. Пекин, Китай;
- Участие в среща на заинтересованите страни, свързана със защитата на еднокопитните животни, проведена на 19.05.2024 г. в гр. Брюксел, Белгия;
- Участие в Международна конференция на 21.06.2024 г. в гр. Ст. Загора;
- Участие в 31-ва среща на научната мрежа на ЕОБХ за нови рискове (EREN), на 23 – 24.05.2024 г. в Кипър;
- Командировка в с. Сусам, област Хасково на 16.12.2024 г.;
- Участие в обучителен семинар по модела ImproRisk като част от специално разработената програма: „ImproRisk като инструмент за оценка на риска с отворен достъп“, организиран от Държавната генерална лаборатория (SGL), проведен през периода 17 – 18.10.2024 г. в Кипър;
- Участие в работна среща на групата „Working Group on Environmental and Industrial Contaminants in food“ на 12-13.12.2024 г. в Брюксел, Белгия;
- Участие в 51-ва среща на контактните точки и ЕОБХ, съвместно с представители на мрежата за комуникации (CEN), на 24-25.05.2023 г. в гр. Парма, Италия;
- Участие в 54-та среща на КТ на ЕОБХ, която се проведе на 24-25 април 2024 г., в гр. Парма;
- Участие в работна среща с представители от Университета по хранителни технологии (УХТ), Пловдив и Аграрния университет, Пловдив включени в списъка на ЕОБХ по член 36 от *Регламент 178/2002*, която се проведе на 03.06.2024 г. в гр. Пловдив;
- Участие в 55-та среща на Контактните точки и ЕОБХ, на 11-12.09.2024 г., в гр. Тирана, Албания;
- Участие в изнесено обучение „Успяваме заедно!“, 20-22.11.2024 г., Парк хотел „Пирин“, гр. Сандански.

VI. РАБОТА ПО ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ И ПОДЗАКОНОВА НОРМАТИВНА УРЕДБА.

През 2024 г. експерти от ЦОРХВ са участвали в 18 дейности, свързани със промяна на закони и подзаконова нормативн уредба:

- ЦОРХВ изготви проект на ПМС и проект на Наредба за условията и реда за извършване на научна оценка на риска по хранителната верига;
- През отчетния период е обнародвано Постановление № 300 на Министерския съвет от 2024 г. за одобряване на Тарифа за таксите, които се събират от Центъра за оценка на риска по хранителната верига в бр. 70 на „Държавен вестник“ от 2024 г. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2025 г.;
- ЦОРХВ участва в работна група към МЗХ за изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 41 от 10.12.2008 г. за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни (проведени 4 работни срещи през 2024 г.);
- ЦОРХВ участва в работна група, сформирана със Заповед РД09-500/10.05.2024 г. на министъра на земеделието и храните за изготвяне на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 44 от 20 април 2006 г. за ветеринарномедицинските

изисквания към животновъдните обекти (проведени са няколко работни срещи през 2024 г.);

- ЦОРХВ участва в работна група, сформирана със Заповед РД09-866/22.08.2023 г. на министъра на земеделието и храните за създаване на електронна работна група със задача да изготви проект на нов Закон за ветеринарномедицинската дейност;
- Съгласуване на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 2021 г. за специфичните изисквания към безопасността и качеството на храните, предлагани в детските заведения, училищните столове и обектите за търговия на дребно на територията на училищата и на детските заведения, както и към храни, предлагани при организирани мероприятия за деца и ученици;
- Съгласуване на проект на Наредба на министъра на здравеопазването за отмяна на Наредба № 2 от 2015 г. за максимално допустимите количества на остатъци от пестициди във или върху храни;
- Съгласуване на проект на Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони до 2027 г., в изпълнение на *Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 година за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници*;
- Съгласуване на проект на Наредба за изменение на Наредба № 12 от 2023 г. за условията и реда за употреба на продукти за растителна защита (13.05.2024 г.);
- Участие в изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба 21 от 23.11.2016 г. за условията и реда за регистрацията, етикетирането и контрола на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати, в изпълнение на Заповед РД 09-41/17.01.2024 г., изм. със Заповед РД 09-149/20.02.2024 г. на министъра на земеделието и храните (14.06.2024 г.);
- Съгласуване на проект на доклад от министъра на земеделието и храните и проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за храните;
- Съгласуване на проект на Наредба за условията и реда за вземане на проби и лабораторно изпитване на храни;
- Съгласуване на проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Наредбата за изискванията към използването на екстракционни разтворители при производството на храни и хранителни съставки, приета с Постановление № 42 на Министерския съвет от 2022 г.;
- Съгласуване и становище по проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 2021 г. за условията и реда за обезвреждане на странични животински продукти и на продукти, получени от тях, извън обектите, регистрирани в областните дирекции по безопасност на храните – относно възможността за реализиране на проекти за изграждане на гробища за умрели домашни любимци на територията на страната;
- Изпратени коментари и предложения към работна група след проведеното обществено обсъждане на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2007 г. за условията и реда за пасищно отглеждане на свине от Източнобалканската порода и нейните кръстоски;
- Становища и предложения за промени в проект на Решение на МС за одобряване на Национална програма за контрол и ликвидиране на болестите по животните за 2025 – 2027 г.;
- Работа по проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Наредба за изискванията към плодните конфитюри, желета, мармалади, желе-мармалади и подсладено пюре от кестени;

- Работа по изменение на закона за ЦОРХВ чрез ЗИД на Закона за фуражите - изготвяне на предложение за изменение на текстове от 3 ЦОРХВ във връзка с проект на доклад по проекта на ЗИД на Закона за фуражите.

VII. РАБОТНИ ГРУПИ, КОНСУЛТАТИВНИ СЪВЕТИ И ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ

През 2024 г., експерти от ЦОРХВ са участвали в общо 23 работни групи, консултативни съвети и обществени обсъждания:

- Работна група към МЗХ със задача изготвяне на Инструкция за взимане на проби за Високопатогенна инфлуенца по птиците от диви птици и бозайници (НРАИ);
- Работната група по Заповед № РД09-1163/13.11.2023 г. на министъра на земеделието и храните за Анализ на необходимостта от разработване на Стратегия за ваксинация срещу Високопатогенната инфлуенца по птиците в България (13.03.2024 г.);
- Работна група към МЗХ със задача изготвяне на проект на План за надзор, контрол, превенция и ликвидиране на НРАИ 2024-2026 г.;
- Междуведомствена среща в МЗХ на 30.07.2024 г. с ръководството на министерството, БАБХ, ЦОРХВ, БВС, ИАСРЖ и представители на сектор овцевъдство и козевъдство, във връзка с възникнали огнища на Чума по дребните преживни животни в Румъния и Гърция и усложнената епизоотична обстановка;
- Работна група по Заповед № РД 11-21/13.02.2024 г. на директора на ЦОРХВ за анкетно проучване за нагласите на българските фермери (отглеждащи говеда, птици и свине) по отношение на новите становища и препоръки на ЕОБХ за хуманно отношение към животните и ангажимента на Европейската комисия (ЕК) за постепенно премахване на клетките в животновъдството, завършващ с пълна забрана на използването на системи от клетки за всички животни;
- Заседание на Експертната комисия по торове (ЕКТ), сформирана със Заповед № РД 11- 62/ 10.01.2024 г., проведена на 18.01.2024 г., в БАБХ;
- Работна група по Заповед № РД 09-1166 от 13.11.2023 г. на Министъра на земеделието и храните за обсъждане на бележките на МОСВ по проекта на „Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони“ (проведени заседания на 28.03.2024 г., и 14.06.2024 г.);
- Работна група за изготвяне на „Национална програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход 2024 г.“, Заповед РД11-673/15.03.2024 на Изпълнителния директор на БАБХ;
- Две работни срещи в Министерство на земеделието и храните във връзка с препоръка от одит на официалния контрол DG(SANTE) 2019-6660 по отношение създаване и привеждане в изпълнение на програма за мониторинг на приема на добавки в храните и ароматизанти, в съответствие с изискванията на чл. 27 от Регламент (ЕО) № 1333/2008 и чл. 20 от Регламент (ЕО) № 1334/2008, на 12.03.2024 г. и на 27.05.2024 г.;
- Участие онлайн в 31-во заседание на работна група към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за безопасност на новите храни и фуражи (WP-SNFF);

- Работна група по НМПКОВЛП – БАБХ (Заповед РД 11-3022/22.12.2023 г.) във връзка с обобщаване, завършване и подписване на Националната програма за контрол на остатъци за 2024 г.;
- Междуведомствена работна група за набелязване на действия по заложените мерки в Планът за намаляване на административната тежест на Р. България;
- Постоянна междуведомствена консултативна комисия по биологично производство (ПМККБП) – Заповед № РД 09-817/28.07.2023 г., изменена със Заповед № РД 09-936/25.08.2023 г. на Министъра на земеделието и храните за състава на ПМККБП – проведени три неприсъствени заседания чрез писмена процедура за осъществяване на контролна дейност в биологичното производство – 9 работни срещи;
- Междуведомствена работна група, сформирана със заповед на министъра на земеделието и храните, която да извърши преглед на изпълнението на настоящия Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България (НПДУУП) за периода 2020 - 2024 г. и изготви проект на Актуализиран НПДУУП;
- Работна група към МЗХ относно координация на участията в Комитети и РГ в областта на храните;
- Заседание на Комисия по етика за животните (КЕЖ) - 24.09.2024 г.; 10.12.2024 г. Преглед на документацията и на извършените корекции, даване на съгласие за издаване на разрешително за работа с опитни животни по Заявление с вх. № 14755/12.07.2024 г.; вх. № 12865/18.06.2024 г.; вх. № 24693/22.11.2024 г.; вх. № 23935/13.11.2024 г.; вх. № 19248/13.09.2024 г.; вх. № 23184/04.11.2024 г.; вх. № 25137/28.11.2024 г.; вх. № 22170/21.10.2024 г.; вх. № 18440/03.09.2024 г.; вх. № 22909/30.10.2024 г.; вх. № 20834/04.10.2024 г.; (online);
- Междуведомствена работна група за изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности;
- Междуведомствена работна група, сформирана със заповед на министъра на земеделието и храните, за актуализиране на Списъка на биологичните агенти, които могат да се прилагат в Република България – две заседания;
- Междуведомствена работна група, сформирана със заповед на министъра на земеделието и храните, за изготвяне на стратегия за контрол на неприятеля черна златка (*Capnodis tenebrionis*);
- Работна среща относно „Сигнал за проблеми със заплевеляване при отглеждане на ориз“ между ЦОРХВ-БАБХ-Българската оризова асоциация (БОА). (15.11.2024 г. в сградата на БАБХ);
- Работна среща на тема „БАСФ – най-голямата химическа компания в света: Иновациите движат прогреса“, проведена на 13.12.2024 г.;
- Работна група за изготвяне на проекти на наредби, касаещи законодателството, свързано с храни, съгласно Заповед № РД 09-480 от 22.06.2020 г.;
- Работна група за организация на 16-та научна конференция на БКЦ съгласно Заповед РД 11-7/09.01.2024 г.

VIII. УЧАСТИЕ В ЗАСЕДАНИЯ НА НАУЧНИТЕ МРЕЖИ НА ЕОБХ, СЪВЕТА И ДРУГИ ОРГАНИ НА ЕС, ПОДАВАНЕ НА ДАННИ КЪМ ЕОБХ

През 2024 г., представители от ЦОРХВ са участвали в 43 заседания и срещи на научните мрежи, панели или работни групи, по 4 направления са подавани данни към ЕОБХ:

- 119-та открита за наблюдатели пленарна среща на Панел „Здраве на растенията“ към ЕОБХ, проведена на 30-31.01 и 01.02.2024 г. във формат телеконференция;
- 150-тата открита пленарна среща на панел „Хранене, нови храни и алергени“ към ЕОБХ, проведена на 26-28.06.2024 г.;
- 23-та среща на научната мрежа на ЕОБХ по здравеопазване и хуманно отношение към животните (АНАВ), (тема ХОЖ), проведена онлайн на 20.03.2024 г. и Съвместна сесия с научните национални точки за контакт, създадени съгласно член 20 от Регламент (ЕО) 1099/2009 на Съвета 21.03.2024 г.;
- 31-во заседание на научната мрежа на ЕОБХ за нови рискове (EREN) с представяне на презентация „Нарастваща вероятност от експозицията на Ку-треска в България“, на 23-24.05.2024 г. в гр. Ларнака, Кипър;
- 32-ро заседание на научната мрежа на ЕОБХ за нови рискове (EREN), проведено онлайн на 29-30.10.2024 г.;
- 17-та среща на научната мрежа на ЕОБХ по ГМО на 30 – 31.05.2024 г.;
- 24-та среща на научната мрежа на ЕОБХ по здравеопазване и хуманно отношение към животните (АНАВ) (тема ЗЖ), проведена на онлайн на 22-24.09.2024;
- Участие в работна среща като Country officer, организирана от ЕОБХ относно нововъведенията в базата данни на ЕОБХ за пълно геномно секвениране (WGS data base);
- Участие в 3-та специализирана среща на подгрупата за пълно геномно секвениране WGS, към научната мрежа на ЕОБХ за данни за мониторинг на зоонози;
- Събитие на ЕОБХ :Преценка на добавките в храни“, проведено онлайн на 19-20.03. 2024 г.;
- Заседание на Постоянният комитет за храни и фуражи, секция Нови храни, проведено онлайн на 12.06.2024 г.;
- Работна среща на групата за индустриални замърсители в храни към ЕК (DG SANTE) на 23.05.2024 г. и на 27-28.06.2024 г.;
- Заседание на работна група по зоотехника към Европейската комисия, проведено онлайн на 28.11.2024 г.;
- Среща на заинтересованите страни, свързана със защитата на еднокопитните животни, организирана от ЕОБХ на 19.05.2024 г., в гр. Брюксел, Белгия;
- Първа среща и семинар на групата към ЕОБХ по ветеринарна ентомология и презентация на VectorNet, проведена онлайн на 30.10.2024 г.;
- Участие в онлайн среща на групата по химични замърсители към съответната научна мрежа на ЕОБХ, проведена в периода 22 – 23. 10. 2023 г.;
- Участие в предварителна, откриваща среща, свързана с Проект на Европейския орган по безопасност на храните „Rebuild Data Framework“, проведена онлайн на 08.11.2024 г.;
- Участие в работна среща на групата „Working Group on Environmental and Industrial Contaminants in food“ на 12-13.12.2024 г. в гр. Брюксел, Белгия;
- Участие в 21-та среща на Научната мрежа на ЕОБХ за оценка на риска по здраве на растенията, проведена онлайн на 28-30.10.2024 г.;

- Заседания на Работната група към Съвета на ЕС по растения и фитосанитарни въпроси (Пестициди/ПРЗ) - участие и изготвяне на позиция;
- Заседания на Съвета по продукти за растителна защита - 9 бр.;
- Заседания на Постоянния комитет за растения, животни, храни и фуражи, секция „Продукти за растителна защита – законодателство“ – 8бр. - изготвяне на позиция за гласуване и участие в заседания;
- Заседания на Постоянния комитет за растения, животни, храни и фуражи, секция „Продукти за растителна защита – остатъци“ – 5 бр. - изготвяне на позиция за гласуване и участие в заседания;
- Заседания на Постоянния комитет за растения, животни, храни и фуражи, секция „Продукти за растителна защита – остатъци“ – работна група на аташета/съвета – 1бр. – изготвяне на позиция за гласуване;
- Докладване на данни към ЕОБХ за остатъци от пестициди в храни (активна работа в периода 01.06 – 30.06.2024 г.);
- Подаване и валидиране на данни за химични замърсители в храни в платформата на ЕОБХ Data Warehouse (активна работа в периода 01.07 – 31.08.2024 г.);
- Събиране, обобщаване, докладване пред ЕОБХ и последващо валидиране на данните за зоонозите, зоонозните причинители и взривовите от хранителни заболявания в България за 2023 г.; май 2024 - краен срок за изпращане на събраните данни за 2023 г.; юни – юли 2024 - първи и втори период за валидиране и корекция на данните;
- Събиране и предаване на резултати от лабораторни изпитвания за живак (от 2009 до 2023 г.) с цел изготвяне на научно становище на ЦОРХВ.

IX. ПЕЧАТНИ И ЕЛЕКТРОННИ ИЗДАНИЯ НА ЦОРХВ

През 2024 г. продължиха дейностите по поддръжка и актуализация на електронното научно списание на ЦОРХВ **Bulgarian One Health Journal**, <https://www.onehealthjournal.eu/>. Списанието беше успешно реферирано в НАЦИД. През 2024 г. 8 бр. статии на служители от ЦОРХВ са отпечати в списанието, както следва:

- Phytosanitary Risk Analysis for *Anoplophora chinensis* (Forster, 1771) on fruit crops, broadleaved ornamental and forest tree species for Bulgaria;
- Analysis of the phytosanitary risk of the pest *Agrilus planipennis* Fairmaire, 1888 for tree species in Bulgaria;
- Dietary exposure assessment of artificial food colours;
- Natural and synthetic colours in food. Impact on consumer health;
- Available vaccines, antigenic distance, and analysis of Bulgarian HPAI viruses in the light of possible vaccination, Bulgarian One Health Journal;
- Analysis of the genotypes of Influenza A H5N1 in Bulgaria 2021-2023, Bulgarian One Health Journal;
- Spread of Q fever in Bulgaria and risk assessment for animal health and public health in 2023;
- Newcastle Disease - overview and analysis of the current spread of the disease in Bulgaria and Europe.

През 2024 г. са публикувани в електронен формат на сайтовете на ЦОРХВ и БКЦ и са отпечатани в 300 броя 2 издания на периодично издание на „Актуално от EFSA“:

- 1/2024 - [Актуално от EFSA](#);
- 2/2024 - [Актуално от EFSA](#).

В двете издания са включени общо 15 материала от ЕОБХ, както следва:

- Актуализация на данните за растенията гостоприемници на *Xylella* spp. – систематично търсене на литература от 01 януари до 30 юни 2023 г.;
- Категоризация на неприятеля *Garella musculana* (азиатски орехов молец) за територията на Европейския съюз;
- Категоризация на неприятеля *Diaphania indica* (краставичен молец) за територията на Европейския съюз;
- Оценка на риска при внос на растения *Prunus avium* (череша/дива череша) от Обединеното кралство на територията на Европейския съюз;
- Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните относно безопасност и ефикасност на фуражна добавка, състояща се от натриев бисулфат, за всички видове животни, с изключение на водни животни;
- Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните относно безопасност на фуражни добавки, състоящи се от микрокристална целулоза и карбоксиметил целулоза за всички видове животни;
- Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните относно безопасност и ефикасност на фуражна добавка, състояща се от *Pediococcus acidilactici* CNCM I-4622 за всички видове насекоми;
- Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните относно безопасност за околната среда на фуражна добавка, състояща се от семдурамицин натрий (Aviax 5%) за пилета за уговяване;
- Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните относно безопасност за консуматорите на продукти от животни, приемали фуражни добавки, съдържащи селен;
- Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните относно безопасност и ефикасност на фуражна добавка, състояща се от витамин B12 (цианокобаламин), произведен чрез ферментация с *Ensifer adhaerens* CGMCC 21299 за всички видове животни;
- Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните относно безопасност и ефикасност на фуражна добавка, състояща се от лантанов карбонат октахидрат за кучета;
- Епидемична обстановка относно заболяването Чума по дребни преживни животни, Peste des petits ruminants (PPR), статия в списание „Ветеринарна сбирка“;
- Епидемиологичен анализ на Африканска чума по свинете в Европейския съюз;
- Ще станат ли скоро всички европейци вегетарианци, списание „Хранителна индустрия и търговия“ – февруари 2024 г.;
- Възможности за последователен и цялостен подход в подкрепа на трансформацията на хранителните системи (Резюме на симпозиум, проведен по време на конференцията „Nutrition 2023“) Възможности за трансформация на хранително вкусовия сектор в България., списание „Хранителна индустрия и търговия“ – май 2024 г.

Издаден е електронен сборник с научни доклади от 16-та научна конференция на Българския Контактен център на ЕОБХ - [Научни доклади](#).

Х. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

Проведено е годишно оценяване за 2023 г. на служителите в ЦОРХВ, изготвени са индивидуални работни планове за 2024 г. Проведена е годишна инвентаризация в ЦОРХВ, съгласно Заповед РД 11-143/22.12.2023 г. Всички служители на ЦОРХВ са попълнили декларации за ЗПКОНПИ за 2023 г.

През 2024 г. са проведени и следните 52 бр. допълнителни дейности:

- Изготвяне на Годишната програма за работа на ЦОРХВ за 2024 г. и определяне на приоритетите на ЦОРХВ;
- Годишен отчет за дейността на ЦОРХВ през 2023 г.;
- Изготвяне на отчет до МЗХ, Дирекция „Финанси и управление на собствеността“ за изпълнението на програмния бюджет на министерството на земеделието към 31.12.2023 г. (писмо от МЗХ с № ФУ02-23/16.01.2024);
- Изготвяне на предложение от страна на ЦОРХВ за ежегодни цели на администрацията за 2024 г. и отчет на ежегодните цели за 2023 г.;
- Изготвяне на отчет Програмни бюджети за ЦОРХВ до 06.2024 г.;
- Подготовка на доклад от страна на ЦОРХВ във връзка с изготвяне на Аграрен доклад 2023/2024 г.;
- Отговор на писмо с № 13-82 от 12.01.2024 г. от зам.-министъра на земеделието и храните относно изготвяне на годишен отчет за 2023 г. и план за 2024 г. относно мерките и действията за управление на рисковете в секторите на земеделието, храните и горите, както и за преодоляване на последиците от възникналите през 2023 г. кризи;
- Отговор на писмо с № 19626/ 24.11.2023 г. от министъра на електронното управление с копие до главен секретар на МЗХ относно: прилагане на *Регламент (ЕС) № 2022/868 относно европейска рамка за управление на данните*;
- Актуализиране на списъка с национални представители в научните мрежи на ЕОБХ с имената на определените български представители/заместници от ЦОРХВ;
- Проведени процедури за вътрешен подбор за началник отдел ЗРХЗХ в Д ОРХВ и 4 бр. конкурсни процедури за държавен служител за длъжността главен експерт в Д ОРХВ;
- Преглед на възможностите за евентуално заявяване на прием на студенти за стаж в дирекциите на ЦОРХВ;
- Попълване на въпросник относно Проучване на Европейския съюз сред държавните служители в централната администрация 2024 г. (май 2024);
- Проследяване на документите, които се съгласуват в рамките на РГ 7, работните групи на главните ветеринарни инспектори, здравеопазване, хуманно отношение, Постоянния комитет по растения, животни, храни и фуражи и изготвяне на становища и предложения;
- Принос към инициативата за създаване на Център за професионално обучение (ЦПО) към ЦОРХВ, чрез предоставяне на компетентно становище по изготвен проект на учебен план за професионално обучение с придобиване на втора степен на професионална квалификация по рамкова програма „б13“.
- Кореспонденция с Националния център по общественото здраве и анализи (НЦОЗА) към Министерство на здравеопазването, относно разработването на оценка на риска от алергени в храни;

- Изпратено писмо до ИАГ, Съюз на ловците и риболовците в България и МЗХ във връзка с предоставяне на информация за броя на популацията на дивите свине на територията на Р. България по области;
- Изготвяне на официален отговор до дирекция ЕКМО към МЗХ с номинации на служители от ЦОРХВ за участие в постоянните комитети и работните групи към ЕК;
- Корекции, съгласуване и изпращане до РГ по НМПКО на анализ на нотификациите по системата RASFF за 2023 г, относно хранителни добавки и нови храни;
- Изготвяне и съгласуване на запитвания, получени чрез Българския контактен център към ЕОБХ от други държави членки на ЕС;
- Изготвяне на кратки информации за Интернет и Фейсбук страниците на ЦОРХВ (среща в Брюксел и участие в конференция в ТрУ);
- Подготвяне на данни от системата ADIS за заболяването НРАІ, необходими за предстояща среща с представител на Съюза на птицевъдите в България;
- Данни от системата ADIS за няколко заболявания на територията на Турция;
- Събиране на научна литература за пер- и полифлуороалкилови вещества, необходима за телевизионно участие на служител от ЦОРХВ;
- Изготвяне на 6 бр. писма към различни научни и учебни институти, във връзка с поставена задача към ЕОБХ от Европейската комисия за събиране на информация относно дейностите по наблюдение, извършени за наличието/отсъствието на *Ornithodoros spp* (меки кърлежи от сем. Argasidae), и всеки друг потенциален вектор, свързан с епидемиологията на Африканска чума по свинете;
- Изготвяне на отговор на писмо към Министерство на земеделието относно проект на План за сътрудничество между правителството на Китайската народна република и правителството на Република България за съвместно насърчаване на инициативата „Един път, един пояс“;
- Ежемесечно актуализиране на информацията за предстоящите конференции, семинари и други научни събития.
- Изготвяне на актуални правила и инструкции, които трябва да се включат като образци в Eventis по дирекции;
- Работа по преписки, получени от национални и международни институции, които са обработени от Д КРОКЦ – през отчетния период общо 28 преписки;
- Изготвяне на Инструкция относно организацията и дейността на Научен съвет към ЦОРХВ;
- Изготвяне на Инструкция за управление на организациите по чл. 6 от ЗЦОРХВ;
- Актуализиране и/или изготвяне на инструкции и вътрешни правила за работа на Д КРОКЦ – през отчетния периода за актуализирани и/или изготвени 9 бр. документи;
- Административни дейности, свързани със специфични споразумения №№ 1/2023 и 2/2024, които са във връзка с рамково споразумение за партньорство (SA2), касаещо дейността на КТ, за периода 2023 – 2027 г.;
- Изготвяне на тестове за предстоящи конкурси и проеждане на конкурс за държавен служител, за длъжностите младши и главен експерт в Д КРОКЦ;
- Изработка на винил/банер, папки и брошура за корпоративна идентичност на ЦОРХВ;
- Дейности по изграждане на структурата на платформата за изграждане и поддръжка на федериран портал в инфраструктурата на ЕПДЕАУ (нов сайт на ЦОРХВ)
- Регулярно актуализиране на информация на сайта на БКЦ и ЦОРХВ;
- Поддържане и актуализиране на профила на ЦОРХВ в социалните мрежи;

- Преглед на програмен документ на ЕОБХ за периода 2024-2026 и проект на програмен документ на ЕОБХ за периода 2025-2027;
- Дейности по изготвяне на функционален анализ на ЦОРХВ по разпореждане на зам. Министър Йоцев със срок за отговор до 14.03.2024 г. до края на работния ден;
- Изготвяне на списък с центрове за кариерно развитие (образователни центрове), университети и организации с които работи ЦОРХВ;
- Организация по участието на ЦОРХВ в събитие на ЛТУ, което се проведе на 27.05.2024 г. - Кариерен ден на Факултет по Ветеринарна медицина към Лесотехнически университет – София;
- Организация по участието на ЦОРХВ с информационен щанд на международно изложение Месомания, Интер Експо Център, 13-15.11.2024 г.;
- Отбелязване на Световен ден за безопасност на храните на 07.06.2024 г. на профила на ЦОРХВ в социалните мрежи;
- Участие в семинар в рамките на втора техническа мисия на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) в изпълнение на проект 23BG02 „Укрепване на стратегическия подход и иновациите в държавната администрация“, на 18.06.2024 г. и изготвяне на паметна записка от срещата; изготвяне на писмо за номиниране на представители за участие във втора техническа мисия на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР);
- Регулярен преглед на кореспонденция от МВнР, свързана с Организацията за черноморско икономическо сътрудничество (ОЧИС);
- Преглед на получена кореспонденция Д ПАВ - Отчитане на напредъка по изпълнението на Целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР);
- Проучване на възможност за регистриране на ЦОРХВ в портала Connect EFSA;
- Обработка на преписка Ц-959/15.11.2024 г. относно изготвяне на план за действие с мерките, произтичащи от членството на Република България в ЕС за 2025 г.;
- Обработка на преписка Ц-986/26.11.2024 г. относно одитен ангажимент за увереност за проследяване на изпълнението на дадени препоръки в одитен доклад № КД 04-17/02.11.2022 г.;
- Изготвяне на справка за брой посетители на интернет страницата на БКЦ през 2022 и 2023 г., по искане от ЕОБХ;
- Изготвяне на карти, таблици и графики за разпространение на вируса на Ку треска, изготвяне на карта за огнищата на ВПИП в България през 2024 г.;
- Изготвяне на карта, таблица и графика за разпространение на особено опасни заразни и паразитни болести на територията на Турция за периода 01.01-30.06.2024 г. по данни от системата ADIS на ЕК.

XI. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ

Центърът за оценка на риска по хранителната верига поддържа служебни отношения с държавни институции, научни и други организации, като основни потребители на научната му продукция са Министерството на земеделието и храните, Министерството на здравеопазването, Българската агенция по безопасност на храните, национални научни организации от списъка на ЕОБХ по чл. 36 от *Регламент 178/2002* и по чл. 6 от 3 ЦОРХВ, съсловни организации на ветеринарните лекари и асоциации на производители и преработватели на храни и др., за оказване на експертна помощ в дейността им.

За авторитета и експертизата на ЦОРХВ свидетелстват участието на експерти от Центъра в работата на управителни и консултативни съвети, комисии, работни групи и други експертни органи, като Управителния съвет на ЕОБХ, Консултативния съвет на ЕОБХ, научни мрежи на ЕОБХ, Постоянна междуведомствена консултативна комисия по биологично производство, Експертната комисия по торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати и други.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През 2024 г. Центърът за оценка на риска по хранителната верига активно участва в практически дейности със значим общонационален принос. Резултатите от изготвените научни становища с оценка на риска обслужват държавните компетентни органи за научно обосновано управление на рисковете за осигуряване на безопасността на цялата хранителна верига. Препоръките, дадени в становищата, предоставят научна аргументация на управляващите риска за изготвяне на политики и мерки за преодоляването на възникнали проблеми по хранителната верига.

Дейностите по оценка за риска от потенциални опасности, приемани чрез храната, както и на научна оценка по здравеопазване на животните и растенията, комуникация на рисковете по хранителната верига със всички заинтересовани лица, одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти съгласно *Регламент (ЕО) № 1107/2009* и оценките с доклад за оценка съгласно *Регламент (ЕО) № 1107/2009* за продукти за растителна защита, определят облика на Центъра, като национална институция за оценка на риска по хранителната верига.

През 2024 г. Центърът продължи успешно да изпълнява оперативните си цели - изготвяне на научни становища с оценка на риска, научни обзори, анализи и информации в областта на здраве на животните и растенията, хуманно отношение към животните, замърсители в храни и фуражи, генетично модифицирани организми, пестицидни остатъци в храни, добавки в храните, хранителни добавки, нови храни, диетични продукти, ензими, ароматизанти и алергени в храните, като прилага научни методи и безпристрастен анализ на научната информация и данни.

Приложения: **Приложение 1** - Изпълнение на Бюджет на ЦОРХВ за 2024 г.